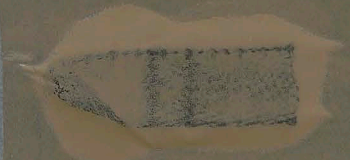

26.4.99. 1.

Nietz. a

8419

Literatura o Nietzschem ogrom. urosła. Także w polsk. język. mamy kilka z większ. lub mniejsz. sympat. napis. rozpr: Najlep: jest p. Dawrynsk.: z r. 96: Nietzsche - Zarathustra - Stud. liter: gdzie także wymienio. ważniej. artykuły o nim ogłosz. po polsk: (str. 5)

Najwięc. oryginś. pisali i pisz. o nim Niemcy.

Zwrac. trzy wiel. dzieł: poświęcon. jego życ. i nau:

1° Friedrich Nietzsche in seinen Werken von Lou Andreas-Salomé - Wien 94 Konegen - ozdobno. w dwa wizerunk. i trzy fotogr. reprodukc. list:

Autor. w potrójn. postaci. daje charakt: filoz; potem obraz jego odmian duchow; nareszc. rozbie. jego myśl.

Autor. jest żona bogat. bankier; wysoc. utalent. i ducho. wyposaż: utorow. się wszystk. znacz. kiczm: współczes. nam kultur. i zaciek. miłośn. pisz. o swoim bohat: którym opiekow. się niekie. w ostatn. jeg. dług. cierp. Do r. 94 było to główn. źródł. biogr. wiadomo.

2° W r. 95 ukaz. się pierw. tom: Das Leben Fried. Nietzsches. Leipz. Naumann. przez p. Elżbie. Förster-Nietzsche.

Spory tom ten (str. 369) doprowad. do r. 69. kied. filo. miał lat 25. „Miło. napisała tę księgę (zaszcz. cud.), wiernie, ach miło. siostry"

(o przekon. pochodz. polsk. Nietsch. zob. str. 10!

2r Bd 2e Abthl.
Das Leben Fr. N.
904 Leipzig
Tyt. ~~osob.~~ Der einsame Wanderer –
idzie od r. 80 do śmierci.

Alois Riehl

1e Abthlg. Im Banne der Freundschaft

Drugi tom wyd. w r. 97, ale ścisł. rzecz przem. dot. ogłosz. (str. 3/4)
Dochod. do r. 80 – kied. powr. na zaw. Bazyl. gdz. przez 10 lat piast.
katedr. filolo. Najważn. jego dzieł. filoz. ~~dopie~~ ukaz. się dopiero później.
W przedm. oświad. autor. stanow. że książ. p. Lou nie ma warto.
bo daj. będz. pojęc. o charakt. i nawet się brat. a siostrą pojęcia się
przyjaź. i poniewier. bo mała go być. wogó. nies.: po któr. Niet.
przekonał. się, że one go nie rozum. zerwał z nią wielk. obrz.:
Zob. przedm. drug. tomu VIII gdz. opowiad. jak. powst. ta rzecz.
i jak. się skończ.

3) Friedr. Nietzsche, der Künstler u. der Denker. Stuttg. 97.
Frommann. Tomik nie wielk. objęto. (str. 132) jak wszyst. w zbió.
Frommanna: Klassiker der Philos.
Aut. w treść. rzecz. (Die Schriften u. die Persönlichk., der Künstler
der Denker) daj. dość bystro. obr. rozwoj. duchow. ~~kwatsr.~~ liter. i
nauk. wielk. pisa.:

Z inn. prac wymien.
Friedr. Nietzsche's Weltanschauung u. ihre Gefahren von Dr. Lud.
Stein. Berlin 93 – nie wielk. objęto. książecz. napis. z wielk. zap.
i zastosuj. na przeszyt.

26.4.99.

Nietz. 6

Friedr. Nietzsche's Weltanschauung u. ihre Gefahren. Von Dr. Lud. Stein. ord. prof. in Bern. Berlin 93 Reimer pp IV. 103.

Rozpa. się na 5 rozd.: 1° Niet. philos. Vorbilder; 2° Lebensgang u. liter. Char. Nietz.; 3° Kritik d. Metaph. u. Erkenntnisstheo. Nietz; 4° Krit. d. negat. Thl. der Sociolo. u. Eth. Nietz; 5° Die posit. Lehren Niet. u. ihre Gefahren.

Rozd. II. p. 19-20.

—

Istnia. dziw. sprzecz. międ. osobis. zachow. się a dział. lit. Niet. W towarz. był skrom.; w pisan. zarozu. W salon. miał for. wykwint. i przyjem. rozmow.; gdy pisał był strasz. i bezwzgl. We fraku dziw. skrom. i uodzwy. sprzecz., w szlafro. z piór. w ręku dziki okrut.

W Bazyl. jako prof. był powszech. lubia. i cenio. choć spisyw. już uwagi wszystkie; weszły one póź. do jego Unzeitgem. Betrachtungen. i do Menschlich. Allzumensch. Dopie. po ukaza. się książ. Die Geburt der Trag. aus dem Geiste der Musik Leip. 72 = zrob. wok. siebie nieprzyj.

Od dzieciń. zawsz. trzym. się spódni. Ur. 15 paźd. 44 chow. się przy mat. i siost.; ojciec, któr. był pasto. w Naumburgu, odum. go wcześ. Tego autorstwo. i miękko: przypisy. temu, że otocz. z kobiet. stał. z bardz. umysło. rozwinięt. W Bazyl. miał u sieb. siostr. przez czas dłuż. Póź. gdy chorow. i porzu. uniw. w r. 79 (odt. bierz. pens. roczn. 1500 fr. - czt. sprzeczn. nie mógł otrzym. bo służ. zbyt krót.) przeby. w Nizzy, Sils Maria, Lips. Turynie zaw. w towa.: kobiet. Był przez panie uważ. jasz.: formel. rozryw.:

[Zob. Malwida von Meysenbug, Der Lebensabend einer Idealistin. Berlin-Leipz. 98. Schuster et Loeffler. p. 45 sq.

28 maj

p. 22 – 24

charakterys. jego wykład. umysł.

Zawód wykł. w r. 69 zamian. prof. filolo. na przedsta. Ritschl'a. Miał wted. lat 24 i gotow. się dzie. do exam. dokto.

Obok auto. greck. wykład. także o filoz. greck. przed Plat. i po Plat. zam. W Paedagogium czyty. Eumenidy Eschilo. – zewn. wykonanie obra: wykł. wykła. sugi. odczyty. z pustka. oprocz. rzeczy.

Wykła. publi. w Bazyl. o przeszłości. dziej. wychow. szkół. dziś. wrażen. ale umw. je zamiar dowod. do pozytyw. reform, ale brak czas. publikow.

Podcz. wojny fran. niem. stał. w korpu. sanitar.: bo wyjeżdż. zaś jako oficer artyl. W tej odstąpi. woj. rok wolontaryj.: ale ofic. nigdy nie był; stąd zeszło z Hardm. niestosow.

W Bazy. zaprzyjaźni. się z Jako. Burkhardtem, histo. sztu. i kultu. Przyjaź. wiel. znanem. Gotfryda Kellera i Arnolda Böcklina – był także zaprzyjaź. z prof. Overbeck. prot. teolog.

Oprócz Burkhardta najgłęb. wpływ. na rozwój jego były: Wagner i pisma lub. Schopenh. Jak każd. z podziw. Wagnera wid. z przedmo. „narodzin tragedyi" któr. poświęc. jemu Mówi, że ducho. czuj. zawsze obow. wów. niedob. ce: i zaw. pisz: jak gdyb. z nim rozmaw. Wraż. Schopenh. gdy go wziął do ręki, był ogrom. bo zar. po pier. stro. uczuł pewno. że go był. czyt. do koń.

26-4-99.

3.

Brandes Jerzy = Friedr. Nietzsche, Eine Abhandlg über aristokrat. Radikalismus 88 = powtórz. w dziel. zbiór. Menschen u. Werke, Frankf. 95° = tłum. na pols.

Jedna z pierw. ~~prac~~, któr. zwróc. uwag. na filoz.

Steiner, Nietzsche, ein Kämpfer gegen seine Zeit. Weimar 95- charakt. prze podst. filoz.

Meta von Salis-Marschlins, Philos. u. Edelmensch. Ein Beitrag zur Charakteristik Nietzsche's Leipz. 97 =

~~wspomnienia~~ = pisc. z entuzjast. wedł. osobi. wspom studjow. w Zurychu, 97 - wzgl. stop. nieś.

Der Lebensabend einer Idealistin. Nachtrag zu den Memoiren einer Idealistin von Malwida von Meysenburg Schuster et Löffler - Berlin Leipz. 96 =

~~...~~ kt. ciekaw. ~~wspom.~~ -

La philosophie de Nietzsche par Henri Lichtenberger Paris 99 3e éd. - Alcan - Bibl. de philos. contemp.

tłum. pot. na niem. przez p. Elżb. Förster Nietzsche

Nietz.

c

Zanéra 211
kit. a N. [illegible]
[illegible]

Fr. N–es Gesammelte Briefe 1r Bd herausg. von Peter Gast u. Dr. Arth. Seidl – Berlin-Leip. 900 Schuster-Loeffler =

2r Bd: ibid. 902

Briefwechsel mit Erw. Rohde (67–87)

herausg. von Elisab. Förster-Nietzsche u. Fritz Schöll

3r Bd 1e Hälfte = ibid. 904

herausg. v. Elis. F. N. u. Curt Wachsmuth –

Briefwechsel mit a) Fr. Ritschl

b) Burckhard c) Taine

d) Keller e) Frl. v. Stein

f) Brandes.

2-5-99.

Opowiedz. życie Niet. w główn. rys. aż do chor. któr. w pierw. dn. stycz-
r. 89 wytrącił. go ze społeczeńst. Życie to rozpad. się w spos. natur. na
trzy epoki: pierwsz. aż do r. 69, kiedy zamian. prof. w Bazyl. rozpocz. tam
swoj. wykład. 28 maj. świet. mową: Homer u. die Klass. Philol. (Bd.
IX. p. 1 sqq.) Zrobi. wraż. jak. następ:

Po kil. uwag. wstęp. o zadan. klasycz. filolo. zajął się osobno.
Home: Wyjaś. różni. w pogląd. starożyt. filol. i nowożyt. od czas. Wolffa na
tę kwest: W starożytno. wierzo. że był Hom: rzeczywi. Ojcem przypisy.
wszyst. pod jego nazwą zachow. utwo: Od czas. Wolffa ~~zaniech.~~ tę wiar.
w osobisto: histor: a zastąp. ją hipote: tworzą. duszy narodu: któr.
pieś! zrosły się pot. w dwie wspał. epope: wszel. im. mniej idea:
Wystar. że wszelk. utwor. poet. w któr. plec. wydob. mogą tyl. być dzieł.
potęgi indywidual. Koniec: otrzym.-średnio: Wiary w jedn. wielk.
poetę Iliady i Odysei ale nie wszyst. zeb. tym poet. był Hom:
Publi. był - podob. pierws. dysk.: i jesz. ~~wywod.~~ Stał. nie zwiąd
stał. bo filol. specjal. nie wiel. potrzeb. w Bazy. - miał ut. jak. dziecię-
ale dzw. lek. w Pedagog: a swoj. obowiąz. sprzed: zamien. Przyjął
dał. wraże: - kil. rozpraw. w Rhein. Mus. któr. na zjedn. uznan. Ritschl.
i profesu: i zyskał ogrom.: Jedn. świat starożyt. przyciąg. go nie
tyl. stro. filol: wnik. w nią odpowie. na swoj. zagad. filozof.

Nietzsche
a

A filozo. zajmo. się już w Lip. uniwers.:
W r. 65[u] kup. u antykw.: Schop.: Die Welt als Will. u. Vorst.
i od zar. pokoch.

Tak. nie mam szczeg. wiad. jakie wraż. wyw. ostatnie słów, któr. napis. w 74
wielu. z tych, któr. przeczyt. jed. tw. Scho. wszak. na pew. że
mogł. z więk. było pol. i Konzel. po dziew. lat. (74) jest ono czyst.
przeczyt. wrażt. i stud. tej. kar. słów. któr. wychod. z jeg. ust. Zauf.
to samo.

Rozumie. ter. że pod kon.: swego odczyt. wstęp. mógł zawod. w zachwy.
philosophia facta est quae philologia fuit – przemy. zdan. Sene.
Zadan. nasz. wykaz. jak obo. stud. filol. nie zaniech. swej. mi. filoz.
Lecz. to móż nob. trzeb. rozpatr. się w jego stosun. osob. bo te głów.
decydow. o jeg. przez:

Filoz. głos. w Bazyl. nie było, ale ~~przypuś. się~~ zastał tam z kilk. ludź. znakom.:
który stanow. za wzgl. przedewszyst. Jak. Burckhardt = prof. ? hist. kult.
ur. 18 – w Bazyl. = die Kultur der Renaissance in Italien Baz. 60.
Der Cicerone 53[r] = po śmier. – wyd. Hist. greck. kultur. w 4 tom.
Wpływ jego był niezwykł. wszech. – choć. nie wykład. Kolle. =

Pot. miał tak. ostyd. jak. Kellera i Boecklina = po któr.
rodziew. się ? nard. kultur. w ? Lwow?

3. 5. 99.

Miał Ryc. Wagnera któr. wt. miał już lat 56 i był w peł. rozw. muzyk. rozwij. (Tannhauser 45 Rienzi 42 Lataj. Holend. 43) - Tannhauser w 61 wygwizd. w Pary: =

Wagner utrzymyw. od r. 64 żył na dwo. Ludw. II i tam zost. dzi. jego utw.: pod dyrek. Hans Bülowa =

W r. 65 osiedl. się pod Lucern. we Triebschen i tam przeby. do r. 72. Nietz. znał go towł. z Lips.: u prof. Brokh. któr. był szwag. Wag.: Był w r. 69 ożen. się z Cosimą - ~~[illegible]~~ rozwiód. po Hans Bülowie a cór. Liszta i hr. d'Agoult =

Wagner był i porw. gorąc.: Schopenhauer: a przez utw. [illegible] pierścień Nibelungi = W r. ~~72~~ 73 został wielk. manifest. uczcz. założo kamień węgiel. pod teatr w Bayreuth =

W ciąg. trzech lat któr. przebyw. Wag. w Triebschen = Nietz. odwiedz. go 23 razy, ~~[illegible]~~ zatrzymy. się zwykl. od sob. do poniedz.: - i tow miesią. także wyjść bo podr. [illegible] [illegible] [illegible] podr. Podr. tych ciągł wzięt wyrob. się ogrom. zażyło. a potęg. Nietz. został z każd. tygodn. Był oczaro. Wagn.:

Nietz. już od 15 r. życ. zamiłow. muz. klasy.: Moz. Bach. Beeth. etc na muz. przyszł. któr. uzasadn. w Liszcie, Berlioz. i Wagner - gdy [illegible] już przeszł. jeh. do Baz. [illegible] po raz pierw. Meistersing. w wersj. i był zach. się ze Tristan i Izol.

Nietz.
6
Lohengrin 50 =

Rich. Wagner
v.
Wilh. Kienzl
=
München Kirchh.
=
Weltgesch. in
Karakterbildern

To życ. spokoj. zost. przerw. wyb. francus.-prus. w r. 70 =
Wstąp. do ambulan: zabaw. się cięż. choro. któr. wszędz. był. źródł.
później. rozstroj. nerw.

Drugi tyt.: oder Griechenth. und Pessimismus

W r. 72 ogłos. swoj. pierw. książ.: Die Geburt der Tragöd. ~~im~~ aus dem Geiste der Musik – Leipz. 72.

Pot. ukaz. się szyb. po sob.:

Unzeitgemässe Betrachtungen

1) David Strauss, der Bekenner u. Schriftstell. 73
2) Vom Nutzen u. Nachthl der Historie für das Leben 74
3) Schopenhauer als Erzieher 74
4) Richard Wagner in Bayreuth 76 =

Później jako zapowiedź zerwan.:

Menschliches Allzumenschliches – Ein Buch für freie Geister 78
Vermischte Meinungen und Sprüche – 79 –
Der Wanderer u. sein Schatten 79/80

W r. 79 złoż. kat. swej profesury bazylejsk.

Tuż nowy nabier. do drug. epoki =

10.5.99.

6

Nietz

a

Narodziny tragedyi są niewątpli. utwor. genialn. ale mając bar. małą wartą naukową. Za to książ. ta jest cenn. świadec. dla chcąc. zrozum. i rozwój ducha: filozofa i jego dzieła później; zwłasz. odkąd są: materya. rękopiśm. filozo: wyd. w IX tom. Jeżeli wdzięcz. należ. się siostr. filozo. że ogłosi. cały brulion, z którego służ. autorow. do uspis. książ. trudno zaprzecz. nie dostrze: że miłość siost. wściera. zbyt wszędzie. przykład. pamięć brata, bo rzecz dzisiejsz. czytel. musi być dale: rozumny: nie publiczno. w r. 72.

Text książ. ogłoszo. w r. 72 a powtórz. w I tom. wydan. zbior: str. 157 a z dodan. now. przedmo. z r. 86, któr. aut. umieś. przed 2^m wyd. str. 172 podz. gdy mater: brulion. który po wiekszej częś. nie zost. zużytko. w r. 72 = wypełn. w IX tom. 158 str. t. j. praw. tyl. co text pierwo. A nie są to tyl. pomysły: niezużyt. lub inacz. przeprowadzo; są całe wydzia: już przepisa. na czysto (IX. 90 nast. 128 nast.), któr. jednak dla tego nie weszł. do książ. ponieważ aut. sąd, że zost. w rażąc. sprzeczno. z ogól. jej ton. który nastrojo. jest jak najzgodn. do pojęć Schopenh. i Wagn: a wygląd ten text nie takż. pomin. wszystk. kryt. Wagne: która mogła być. obrażać. przyjaciel. które książ. zost. przypis: Dla tych powod. pierwot. wstęp. dotyczy. długi. zwróc. do Wag. z 21 Kwiet. 71 (Lugan

zostł zastąp.: który z Kroń. w: Zł (Baryłec). Jeśli zważy. się między ~~[illegible]~~ przedmo. z Kuncz. pod kon. tegoż same-zosta Zł wydew. się całko-wie zapęd. odpowiedz. moż. wyraz. wnios. wszystkiej. z powoln. bubed. z pierw. edy: że powi. genialno. pogląd. i siły, z jakos ie/afirmo. cał: sam auto. nie będ. wzor. że to ostatn. jego słow. i że nie/zrund ~~[illegible]~~ się już w należyt. zgod. ducha: ~~że por nie~~ ~~[illegible]~~. ani Wagn. ani Schopenh: obo Książ. unsel. pierwsz. a poleg. na drug. Podob. nie wytraw: cecha. takie. krótko przez jego nastęs.: a z ostat. bulgór. ~~[illegible]~~ sztor. moż. przyj. ~~[illegible]~~ za pewn: że regular. (wdr.) ~~ostatecz~~. redak. książ. którejkol. ~~jako~~: nieuczeplid. i drug. wszy. się cał: miał już now. zyst. lub przyj. now. pogląd. w głów. – u który. przyjmow. że niebaw: odwrz. dale: od formy, który. układ. w chwil. obecn: Następ. to ust. z ~~przedmo~~: który. umieść. przed drug. edy.: Die Geburt der Trag. Pis.: ~~[illegible]~~ r. 886 kied. już był dawno zerw. z Wag: Słowa dedykacyj. z I-ej edy. zosto. ale poprzed. o: próba krytyki nieb. same „Versuch einer Selbstkritik“ w który. nazywa ~~[illegible]~~ książ. swoją ~~za~~ (nię) niewdzi. ponieś. wted. gdy ją pis. musiał ukryw. się pod kapturem. uczonego, pod ciężko. i kwaśną dialekty. Hien i od ziemi form. Wagneryzmie (I. 5)

Stwierdz. że już wted. kied. pis. Książ. uważ. etyk. za ułudę, błąd, zwal czyst. Że poprzed antynomi. który. był już podów. przejś: następ. w tem

Vedy. samma wopotta w r. 88

10.5.99

7

Nietz
6

się pokaże że tkwiło chęć w zad. mów z ostroż. a nienawiść miłości; bo chęć jest najwyższ. przeprowadz. wiary moraln. jak. dot. ludzko. wstydz. że nie znan. wszyst. sprzeczności nad tę które istn. międ. czysto estety. tłumacz. i usprawiedl. świata wiarą a bezwzględ. wiarami które chęć wszyst. wiar. wyłącza. Chęć nazyw. Bo. bezwzgl. prawdz. śród. sztu. potęp. i do królest. kłamst. wypycha. (9)

Idea chęci ~~w ścisł. pozorowa.~~ ~~jest wyrażoną~~ ~~na pozo. i~~ ścisłe i prawdz. pojęta była od począt. nieprzyjaciół. mówiąca życia, bo wszelk. życ. poleg. na ulud. sztu. zwodzen. optyce, konieczn. perspektywy i błędu (9)

Chrześcijaństwo było od począt. w istoc. i gruncie, wstręt. i obrzydzen. życia, które przebiera się tyl. i ukryw. i osłania wiarą w życ. drug. i lepsz. Nienawiść świa. i przeklens. przyrodzeń, obawa piękna i zmysłowo., wynalezien. świata przyszł. aby lepiej mógł oczern. świat doczes. — wszyst. to wyd. się auto. obraz. głębo. chorob. znużen. niezadowol. znużen. zatrucia się życiem żywot. (9)

Ogłasza dalej aut. (10), że każd. moralno. jest wściekł. zaneg. życia, że każd. moralno. jest instynkt. destrukcyj. i jest upadk., jest zniszcz. życia i oczernien. a wobec tej moralno. chorąg. on obron. instynkt do życia i wynal. dla życ. zasadn. nową, wedeu.

jemu wartk: wszystko artysty i antychrześ. Ale jako filol. pozwol. wl. ramię swobod. i oderw. od swojej nau. od boż. greck. Dionyzo: to i tkwi zna. prawdz. imię Antychr: (allus. do apok: (10)

Ubolew. dal. auto. że już wted. nie zdecyd. się na użycie własn. terminó. ku wyraż. swoj. now. myśl. za pomo. Schopenh. i Kantows. formuł. I rzuł. teor. Schopenh. wed. który duch tragizm. jest pel. rezygnac.

„Jakże inacz. przemaw. do mnie Dionys! Jakże dalek. był on podówcz. od wszelk. rezygnac!

Ale jest coś dalek. gorszego w tej książ. nad czem jeszcze więc. ter. ubolew. niż nad tem, że formułk. Schopenhauera zaciemni. i zepsuł. przeczucia Dionyz: — a jest to, że wspaniał. probl. greckiego, taki jaki mi się wted. objaw. zepsułem sob. przez domieszan. rzeczy najnowocześniejszych! Że oddał. nadziej. tam, gdzie niczego nie mo. było się spodziew. gdz. wszystk. zbyt wyraż. wskazywało na koniec. Że na podstaw. najnowsz. muzyki niem. zacząd. bajki prawi o naturze niem. — i to w czasie, kied. duch niem. ~~który~~ niedaw. przedtem jeszcze. jako wted. zaczyn. się sama odkryw. i odnajdyw. na nowo, porządnej ~~woli~~ wolę do panow. nad Europ.; siłę do prowadz. Europ.;

10. 5. 99.

ostatecz. i nie zewn. abdykow. i pod pretext. sympatyzz. zatoicz.
prit. przenośi do niemo. do dzmowa. do idei nowożyt. Wsto.
od owcz. oza. nowoz. się myśle. bez wdzięczne i berlitośnie o tej
natu. niem. a tetsi. od dawnej. mary. niem. Która wcale kwos jest
romantyzz. a nawmniej grecka z wszyst. wożeb. form sztu; a nadto
jest one pierwszorzęd. niszczyciel. nerwów, podwójn. niebezpiecz.
w narod. lubiąc. trunków a osnującą niejasność jako cnotę;
t.j. w podwój. swej roli, narkotyku i upajającego i równocześ.
otrętwiającego i t. d. (11–12)

Przedmo. ta, zakończz. ustęp z Zaratustry — napis. w
ciep. r. 86 — czternaś. lat po wytwor. pierw. edy.

Nietz.

C

8

17.5.99.

Nietz.

a

„Rozmyślania nie na czasie." Pierw. Unzeitgem. Betrachtg ukaz. się
w sierp. 73 r. (Lipsk.) a napis. w maju i czerw. tegoż roku. Ledwo napisa.
posłan. do druku. Tyt: David Strauss, der Bekenner u. Schriftsteller.
Pośpiech tłum. się tem, że była odpow: na książ. Str: Der alte und
der neue Glaube (Lipsk. 72) i tegoż dodat: Nachwort als Vorwort
zu den neuen Auflagen meiner Schr: der alte u. der neue Glaube. Bonn
73. Dodat. ten znany był Nietz. bo go cytu:

Nietz. zamierz. w now. wyd. zmien. tyt: na David Strauss u. andere
Philister – tyt. odpowiedniejsz. pamfletu = bo przez ta pamfl: w któr. Str.
odzgadno: przew. od intell. zastęp liter:

Wydan. (drug.) w Zbiorze pism Nietz. ukazan. przez siostr. nie róż. się od
pierw: =

Pamfl. przeciw Strau. był pierw. wszystkim: po niem ukaz. się jeszcze trzy
dal:
drug. w lut. 74 = Vom Nutzen u. Nachthl der Historie für das Leben =
„O pożytku i szkodzie historyi dla życia"
trzecie w paźd. 74 :: Schopenhauer als Erzieher
czwarte w lip. 76 : Richard Wagner in Bayreuth

Z materyał. ogłoszo. w tom X komplet. wyd. wid. że zamierz. kontynu.
Rozmyśla. nie na czasie – na ten ~~[illegible]~~ naukow: i zgrubsz.: Miasto, Droga
do wolno; państwo, o czytan. i pisan.; nareszcie: obszerniejsz. zarys pracy:

My filolodzy – z któr. niejedn. nigdy wcale do Zaratustry = Zupełnie ~~Stanowi~~ tych
prac jedn. Nietz. czy nie zbrodni czy niedości. wykonny.

Ogóln. ton, panuj.: w rozw. wyd. rozmyśl. jest zły humor, głębo. niezadow.
nast. z tego co działo się w Niem. po ukończ. wojn. fran.

Z pierw. stron „Dawida Strau" dowiaduj. się, że opin. publi. w Niem.
jest na błęd. i zgub. drod. jeśli więc. cieszą się zwycięst. i spodziew. się
po wojn. sam: błogich skut.: „pędzenia ~~[illegible]~~ wzrostu moralne: kultu. i sztu.

Wielk. zwycięs. to wiel. niebezpieczeń.; bo łatw. odnieść zwycięs. a trud.
tak. go znieść, że z niego nie wyprow. się cięższa klęs.

Najgor. następs. wojn. ostat.: błąd powszech. że zwycięst. kultu. niem.
bo ten błąd może zwycięst. zamienić w klęs. nawet w wytępien. ducha
niem. na korzyś. państ. niem. (I. 180)

Przypuściw. że dwie kultu. walczy. ze sob. to jeszcze nie wynik. że zwycięzcą
była lepsz. od zwycięż. O zwycięst. kultu niem. mowy być nie może bo
francus. daleko silniej. i Niemcy na dal od niej będą zależ. Czynni. któr.
dopomogł. Niem. do zwycięs.: – suro. organi. wojsk. i przewag. ~~[illegible]~~ administr. nie
mają nic wspól. z kultu. a jeśli one dal. będą panow. zniszczą [illegible]
kultu. którą Niem. posiad. Niemcy powinni swoj. waleczn. i wytrwało. teraz
zwróci. przeciw tak zwan. wykształce. ciech. oraz. swoj. kultu. Żałosne
zadow. dziennika. romansopis. fabrykantów traged. i muzyk. wyda.
pieśni rozbudzi. zrozumien. niem. i zagrani. prawdzi. kultu. (I. 181–183)

17-5-99.

Kultu. to przedewszyst. jedno: artystycz. styl we wszyst. objaw. życia narodu. Obfita wiedza i uczono. nie jest ani konieczn. środk. kultu. ani jej znamien; zgadza się naw. wybor. z przeciwień. wszelk. kultu., barbarzyńst. t.j. z brak. stylu lub chaotycz. mieszania wszelk. styl. (183)

Niemcy współczes. żyj. w tak. chaosie wszelk. styl. a zadziw. że przy uczono. swej. tego nie cza. a naw. cies. się ze swej. wykształc. Niem. wszyst. prawi teraz o tem, że po zwycięst. chce być sam.sob. i stwor. narod. kultu. a we wszyst. urządz. życ. zmarno. oglad. się za modą zwycięzk. Pary. Stwr. Goethe: My Niem. jesteś. od wczoraj - przez szereg stul. tego kultywowaliśmy się, ale może jeszcze. upłyną. parę stul. zanim nasi ziomkowie. nabędą tyl. ducha i wyższ. kultu. że będz. o nich mówi. powszech. dawno już, że przestali być barbarzyń.: (184-185)

Prócz tego Nietz. cał. osamotnion. wspanial. opini. wskazu. a czyni to z niestych. zajadło: Dwie pobud. tłocz. mu tez pisma: że przy[?]: któr. dzie. jego „Narodzenie tragedyi“ a mówi. bard. jeszcze. ściągn.: Wagnera i jego najbliż. przyj. w r. 73, czy ada zebr. się fund. potrzeb. do budowa. się teatr. w Bayreuth i Niemc. zewnęt. sprzeciw: że przyczyn. wszel. narod. to nie zwycięskie. zagieśt. polity. lecz muzy. Wagn.

Dla czeg. wyst. Nietz. czerw. gniew. na Strau.? Ten napis. książ.: Der alte u. der neue Glaube. Ein Bekenntniss. Stąd odpow.: David Str. der Bekenner u. Schriftsteller z Unzeitgem. [illegible]. Nietz.?

Książ. o star. i now. wier. była wymierzo. przeciw chrześcijan. Str.: nie był! ~~star~~: tak już chrześcijan. w r. 35°, kied. ogło. swą głoś. książ.: Das Leb. Jez. Uważ. Chryst. za mit, ale ~~[illegible]~~ uznając. tego mitu ~~rzeczow.~~ pragn. jak symbo: losów ludzk.: Ona się rodził. odkupi: zost. ukrzyżo.; zmartwych.: wszyst. to prawd. gdy zastós. do rozwoj. ludzk.: Gdy póź. ~~[illegible]~~ wyd. swoj. Christl. Glaubenslehre – był już otwar. nieprzyja. wiary chrześ. Teraz na star. zarob. wypra. materyalisty. W ostat. część. swej książ. staw. cztery pytan.: Czy jesz. jesteś. chrześ.? Czy jesz. mamy relig.? Jak pojmuj. świat? Jak urządza. nasz. życie? A jego odpowie. na każd. z tych pyt. wypa.: tak materyalisty. z czas. Büch. ~~żeby~~ nie ~~[illegible]~~ miał jej do zaznacz.: ~~[illegible]~~ Każ. relig. zast. czytan. poet. nie. i przysłuch. się wielk. kompoz. muzycz. Z jedn. stro. Goeth. i Schill.: z drug. Bach, Händel, Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven potraf. zaspoko. wszyst.: potrzeb. duszy, któr. dot. zaspak. relig. Prawd. że dozn. strasz. przelęk. w tym świe. któr. jest nieubłag. mechaniz. bez opatrzn. Boskiej. ludzk. – a takż. strasz. pomyśl. że z żyw. ów. wszyst. się kończ. Ale ostatecz. na świe. nie. nie źle się mieć – może pocieszy. się, że nieubłag. mechaniz. ist przyro.: jest dziw. rozum: a krzyży: gdzie dobr. rząd.

Hohenzoll.: daj. gwaran. że może. wypraw.: cześ. i nam. a żyć ~~bezpiecz.~~ przed wszystk. którzy zostaw. wszyst. zban.

17-5-99.

Nietz.

Zdewałob. się, że niewiad. Strau. nie była pozn. obwr. Nietz. ale Strau. wyraz. się pogardli. o Schopenh. a wśród mary. wyzar. zestar. relig. nie wspomn. Wagn. To już wystar. pow: do gnie: dla filoz: który żyd. lub mniem. że żyt pesymią. Schop: a wygląd. odrodz. Niem. po mary. Wag. Tak tej. porządz. Strau. że nie lub. geniuszy: wznoszą. się po nad zwykł. poziom mierno. ukoch. przez filistr. Niepoj. czytel. to filistów: a Strau. jest typow. filistr. zadowolon. ze swoj. oświaty. Strau. to ~~fili~~ wcziel. filisty. oświeco. który żyj. wśród. każd. zajęt. swoj. urzęd. lub zarobków. ale który interes. się postęp. nauk, unosi. się nad odrodz. państ. niem. i jego konstytu. czytaj. wystep. autor. a delektu. się kompozy. muzycz. Strau. nie wier. ani w Bog. ani w życ. przysz. ale wierze urząd. się w tym świe. który jest obszer. rozum. a w moralno. powodują się miło. bliźn: Wszyst. to gniew. Nietz. a wystar. że Strau. nie unosi. się nad IX symfo. Beeth. i t. d.

Pamflet Nietz. jest świet. ale śmiert: Za krytyko: Beethov. wydzie. razy błędn: Strau. ale jeno. tylko. za to że podziw. Mozar: On jest tak lubi a fija. że nie ma prawa. podziw. genial. Moz: (212) a za kryty: Schopenh. tak ~~się~~ odpowiada:

Trup dla robak. piękna myśl a robak przerażaj. myśl. dla wszystk. co żyje. Robaki marzą, że ich królest. nieb: znajdu. się w tłust. ciele.

Dla profesorów filozofii ~~[illegible]~~ niebezpiecz. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ grzebać w wnętrznoś. Schopenh. i dzisi. będą skrobogryzy, będzie nieb. skrobogryzów. Teka ważne odpow. na pierw. pytan.: jak wyobr. sob. niebo swoj. nowy wierz.? Filistyn stran: gospodarn. sob. w dziel. naszych wielk. poet. i muzy: jak robact. któr. żyj. niszcząc, któr. podziw. żrąc, któr. modli się trawiąc.

Przy tłu. pot. polemi. z powo. Schopena. który jest dowcip. ale i gardło – a nie zosta. na Str. nek. wielki – ale ze Drug. 215 ncst.

Najboles. dla Str. że mu w końc. wykaza. grube uchybie. przeciw stylo: – przyta: kilkadzies. fraze: niezgrab. niewagst.:

Drug. rozmyśl: O pożyt. i szkodliw. histor: dla życ.

napis. w ostat. mies. 73 – ukaz. się w poło. lut. 74 – drug. wyd. w tego kwar. poprz. w 92 w 1ym tor. pism zbioro.

Aut. wystąpi. przeciw. zbytnie. wypaczone. się stud. historyc. Dzisi. histo. jest pomocnicz. życia, oddaj. wielk. usłu. ~~kult~~ kulturz. Zbytecz. przeciwn. ~~[illegible]~~ miniona. dziej. przynos. szko. (286) – Zwierz. nie zna swoj. histo. a mimo to, lub właś. dla tego, żyj. szczęśliw. w teraźniej. Podobn. człow. żyj. w jak. odcięt. okoli: o czasa. korzyst. mało wie i nieszczęśliw. sądzi, a mimo to pełn. zdrow. i energ: Stąd zmysł histor. i niehistoryczn. to j. zostaw. pewn. wypad. w mgle niespostrzegł. żyw. – potrzeb. –

17.5.99.

Histo: jako czysta wied. pomyśla. i samodziel. rob. przyczyn. byłab. zakończ. życ. i zakończe. rachun. dla ludzko. Dopó. histo. oddana usłu. życ. stwier. ona potęgi. niehisto. i nie może nigdy. zost. wiedz. usamowolnio.

Nietz.

@

Życ. potrzeb. histo. w trzech kierun.: jako pomnikowa histo. jako starożytni. i jako krytycz. (monumentale, antiquarische, kritische Historie)

Pierw. daje potężnym, walczą. wielk. walk. wzory, nauczy. pocieszy. których niema w teraźniejszo. Tak ją rozum. Schiller.

Wszyst. jest widok, jak człowiek podróżny lub drobiazgo. mikrologo. drapią się na piramidy wielk. przeszło. – oni to rob. dla chwalen. swoj. wzrok. To co monumental. powinno być wzoru. wielk. nigdy nie dotknię. To co było wielk. było możeb. i dla tego znow. będ. możeb.

„Krytycy bez potrzeby, antykwaryusz bez czci, znawca tego co wielk. ale nie umiej. ~~sobie~~ nic wielk. rob. to są chwasty, z ich właściw. gruntu przeniesio. na grunt niewłaści. (302)

2) Antykwaryuszow. histo. zachowa. czci z miło. przeszło. Nawet to co małe i ograniczo. w przeszło; co nadgniłe i przestarz. nabiera osobn. godno. i nietykalno. przez to, że Dusza zachowaw. i czcząca antykwaryusza przenosi się w te rzeczy i tam rob. siedl. gniaz. swoje. Histo. miast. staj. się histo. jego sam.; pozna mury i bramy i porząd. ratuszowy i uroczysto. ludo. (303) tak pozn. własne. życie we przeszło.

a wted. oddaj. wielk. ustr. ludziom i ~~ludom~~ narodom, który w rozkwicie żyją warunk. mogą wb. dosaiwejszo. upiększ. za pomo. przeszło. i żyją trud. ciem. zagrożo. istnie. upiększ. poszcz. delikat. poez.

=

3/ Ale oprócz. musi także. według przyszło. (30 § wart.) dla tej. potreb. krytyk. Musi odob. się na siłę, aby ocz. rozum. przeszło i zniszcz. zerw. aby módz istni. Wted. musi sąd. przeszło. a kaź. przeszło. zasług. na to, aby było sądzo. i potępio. Nie sprawiedliw. posiedz. głosi wyroki, ani litości, lecz życ. ta ciem. pędza. nienasycon. w poczuciu. sieb. potęga. A wyro. życ. zawsz. nielaskaw. zaw. niesprawiedli. ponieważ nie wypłyn. z czyst. mąd. lecz zawsz. wyrok. byłob. ten sam, gdyb. go dyktow. sprawiedliwo. Wszystk. bow. co powstaj. zasług. na zgub. Byłob. lepi. gdyb. nic nie powst. Potrzeb. wielk. siły, aby módz żyć a zapom. o tem jak dalece żyć to samo, co być niesprawiedl.

Tak. ustr. posz. oddaw. histo. Ale histo. usamodzielnio. staj. się straszn. potę. gdy sob. obier. hasło: fiat veritas, pereat mundus. Napęd. oprócz. niepotrzeb. wzdr. a nie zapal. do czyn.; ~~ukształtowany~~ późno urodz. rozwój jego indywidual. w mierzy. w nim, że jest epigonem który posz. więcej ist. hist. a nie sob. hist.

Zob. Die Philosophie Nietz. von Lichtenb. 63 § wart.

17.5. 905

13

Nietzsche

Nietzsche jest zjawis. niezwykł. Nie dla tego że um. waryat się
mimo to liczb. jego wielbic. rośnie! To się przytraf. inn. dobr.
filoz. i poet. Aug. Comte był w domu obłąk.: zanim ogłos. swój
syst.: a pod kon. życi. gdy filoz.: swoj. nadał form. ostatec.: znow.
był potrzeb. jest nie warya. do w każd. razi. maniak. a nie myśl to
żadn. uprz. jego stan. ani wzrost. jego wagi. Hölderlin, Lenau,
Schumann pod kon. życi.: napad. potrz. świat. wagi. a ~~[illegible]~~ rozlewny
świt ~~[illegible]~~ lub ~~[illegible]~~ ach. Znawst. tylu przyrodni. uważ. się
na bada. patologi: objaw. w życiu tak. zw. geniusz: że dzisiej
prow. o każd. wątpli się godzi, tak. oni czy odz. czy pis. lub kompono.
lub twor. [illegible] w dziedz. nauk. i poez.: bez wstrząsu. nienormal.
Moebius nap. dwa tomy o Goeth. (Göthe Leipz. 903 Barth)
żeby dowieść, jako ~~[illegible]~~ regular: wracaj. (siedmioletnia) patolog:
napad.: ~~[illegible]~~ twor.: mniej więc. zaw. dwa lata - wted. twórcz.
pot. exalt.: przechod.: w depres. okresl. [illegible], ani znow. po sied.
lat. wraca. patol.: wstrząś.: [illegible] nowego twórcz.
Podob. patolog.: zjawis.: ~~[illegible]~~ się z twórcz.: poety - mieśc
że odkr.: w Kleiście, Hoffmannie, Heinem, Szekspirze, Rousseau, Zola, Hauptm.

Słow. Ver. artys. w charakt. twórczo-sensy. jest mniej dob. wszcz. wszyc:
a przyczyn: anormaln. zjawis. To już powiedz. Platon, przypisuj.
twórcz. poety. rodz. poetycz. opętan. Ale to nie wcale. trafn.: bo
nie zmniejsz. to podziw. współczes. ani potom. dla utwor. ich. zrodzo.
w takiej anormal. stan.: a nawet dla ich osobisto: tych. którz. tworzy

W istot. poet. nie bywa. poet.: bez wielk. wrażl.; bywa. tyl.
wierszokle.: Platon nie zdziwo. swej. oczu, gdyb. je odczaw. nie ludzie
trzeźwo: a Verl.: zimnokr. ponad.: przepowiedn.: jeśli się porówn.
bezbożno. nie odstęp. wyrocz. starożyt.: owe wydaw. się współcze.
zjawis. nienormal., patolog.: Żyd. wiele cierpi. ze wszyst. i wszyst.
proro. swoich zabij. choć ci przez zwyk. przew. mogą. przyg. ich odrodz. a
w każd. razie. zaprzecz. im nieśmiert. Czemu bywa. dziś. stawa
żyd. bez proro?

Podobn. mogł. Nietzsch. niejed. wypad. polity. artysty.
a przedewszyst. cały bieg rzeczy w kultu. niem. od r. 70 głębo. odczu.
i rozpętrow.: z niezwykł. obrazow. a przed nie wychodz. b. po za zwykł.
rzeczy, w któr. ~~porusz~~ mam się żyć. geniał. ludzi. Wprawdz. Moebius
który był. człon. patolo. odkrył w sam. Goeth., tak. i Nietzsch.:
(Das Patholo. bei N. Leip. 902 - odkr. rozkł. ducho.: już w r. 81

17.5.905

Nietzsche.

pierw. i sled. chorob. wrodzo. — któr. silniej odezw. się w r. 82 i rost. do 84 — następ. powrót do zdro. 85–87 — pot. silniejsz. wybuch w 88, który się kończ. w 89 zupeł. nocą ducha: Ciało zupeł. z paraliżo., duch pozbaw. wszelk. świat. tor. w ~~[illegible]~~ apatyi woli i umy: Ten stan trwał do śmier. 900 — t. j. 11 lat =

Wnos. stąd Moebius, że Zarathus. pisan. był w paraliży. wrodząc. zacz. jego uwar. ogół. Inn. pism. zaczyn. pot. pisar: jak Po za dobr. i złem — genealog. moralno. — i wyprzed. Wagn. — przypad. na czas zwalnia. chor — Ale Zachód bałwan. (Götzendämmerung.) Ecce homo — i [illegible] ... są to utwor. dozna paraliży.

Ale dowód na to Moeb. nie daje — bo w 87 r. podr. chor. nie dostrzeż. żad. objawów. paraliży = żadn. defekt. w mówie. lub pisan.

Sam Moeb. przyzn. że nie zna drug. przyp. zdzieł. jak u Nietzsch. żeby się choro: mógł. jak. dziew. lat trwać paraliż: bez żad. objawów. świadczą. o tej chorobie. bo nie był. ani paraliż. ogólnow. ani ostaken. wiedz użyto. Dowiod. że jak. 8 lat trwa. choro. wybu. w 88 — ale skąd wnosz. że wogó. N. podówcz. był już chory?

Literatur najnow.

a) Friedr. Nietzsche, sein Leben u. sein Werk
von Raoul Richter Leip. 903

b) Fried. N., Darstellg u. Kritik von
Jak. Hollitscher. Wien-Leip. Braum. 904

c) Walery Gostomski: Z przeszło. i teraźniejszo
Stud. i szkice krytyczno-liter. Warsz. 904 Gebeth.

d) Vaihinger, Filoz. Nie-go - przeło.
D. Kaz. Tward. - Świt - Warsza. Altenberg
904 - Wende

e) Fr. N. u. d. Kulturprobleme unserer
Zt - Vorträge von Kalthoff Berlin 900
Schwetschke So

x Reden über d. sittl. Lebensauffassung N.
f. Alb Kalthoff.
Zarathustra predyger x
Leip. 904 Diederich

31-5-99. 15

Nietz. a

Teraź. zaś historyi przypisują tę korzyść, że można z niej nauczyć się sądz. o ludz. i rzecz. z objektyw. słusznie; Nietz. odpiera, że zwykł. nazyw. historyk. objektyw. gdy sąd. przeszłość wedł. przesąd. swego czasu, a subjektyw. tego, który uwal. się od panuj. idei. Zresztą nie jest to żad. zaletą, gdy hist. jest bezstronn. do nas: gdy przypomn.: posław. obojętnego widza. Ten tyl. godz. pióro history., kto najsp. wszystk. wielki. do budowy teraźniejszego.

„Hist. pisze doświadczon. człow. i wyż. kto nie większe, ani wyższe nie doświadczył od reszty ludz., ten nie potrafi nic wielk. ani wyższe wyczytać z przeszłości; wyrok przeszłości jest zaw. „wyroczni" Zrozumieć ją tylk. ten kto jest budown. przyszłości; kto jest wiedzącym teraźniejszego. (I. 338)

Najgorsz. następstwo płyt. rozwo. historyz. zmysłu ten jest, że sprzyja optymizmowi w jego formie najbard. oburzaj.; adoracyi brutal. faktu; ubóstwian. skutku. Historyk. zdaje się, że widzi w rozwoj. świata ślad jakiejś. wyższe. rozu.; mógłby rob. głowę dookoła: gdz. rozwój mógł zaczął się, dokąd podąży. Człow. jedn. nigd. nie stał się wielk. inacz. jak opieraj. się konieczn.; walcz. przeciw ślepe. i bezmyśln. przypadk.; słowem będąc samym sobą; prawdziwa histo. nie jest hist. mas, lecz genialnych indywid.

Lichtenb. 69

[To twierd. Nietz. zupeł. błęd. bo wycho.: na to, że znaj. losów i przeznacz. narod. i ludzkości jest z jedn. stron. jasne. Dla indywid. dziejów, pot. uświadomien. jego inicyaty. Ale histo. świad. prawd.

Samo chrześcijańs. nie byłob. się rozszerz. po świec. gdyb. apostoło. nie byli wied. do czeg. jest przeznaczo; gdyb. nie czuli w sob. powołan. z góry, której postaw. uczyn. zadość: Św. Bonifacy nie byłb. nawróc. Niem. ani Św. Wojc. Polaków gdyb. przez Chrystusa: uważ. za wskazó. dla swoj. „geniał." instynkt. i wszędy boże, któremu się poddaw. za boskiej. niebi.: za ślepy przypad. któr. „geniał." osobisto. stać. nie pozwala]

„Przyjdz. czas, (Kon. Nied.) kied. nie będz. się zwracać. uwagi na massy, lecz na jednost. któr. twórz. [się jakoby] ~~[illegible]~~ most[y] [wznosz.] [zalotna] przez dzikiej rzekę rodzenia (stawania się). Ona nie ciąg. [prowad.] dal. jakieg. rozwoj. lecz żyj. bezczasow a współczes. (zeitlos-gleichzeitig) dzięki histo. która dopuszcza takiego współdział.; żyj. na kształt. rzeczpospol. geniuszów (Genialen-Republik) o któr. gdzieś opowia. Schop.; jed. olbrzy. woła na drug.: po przez puste przedziały czasów, a niepoznan.: przez zuchwa.: hałastr. ludzik karłów którzy pod nimi się czołgają. wysok. ich rozmo. ducho. dalej się ciąg. Zadan. hist. jest, być pośredniczką międ. nimi a tak daw. zaw. nowe powody do wytworze. tego co wielk. i dawan. mu sił. Cel ludzko. nie leży na koń. lecz w ich najwyższ. okazach" (I. 364)

[Że genii. odległ. wiek. rozum. sieb. nawzaj. i ze sob. obcuj.: a każd. następ. korzyst. z poprzedn. swoich, z któ. przyjaźń.: którzy nie są spokrew. nie uleg. wątpli.: i takie przedstaw. jest znacze. owej rzeczpos. geniusz.

31-5.99

Nietz.
6

Ale z tego możeb. obecn.: geniusz. po przez wieki, nie zyni. pozwoli, żeb. ludzko. nie rozwij. się ku jakiem. celowi. Naw. najtwarsz. materyali prawda. wzrost miło. i braters. wśród ludzi a coraz wszyst. zbliż. się narod: którego ostat. cel. ma być na ziemi zjednocze., Naw. materyal. choć nie modli się, prag. tego o co Chryst. modl. się przed zgon.: ut omnes unum sint. Cel wznios.: po któr. dla chrześcijan. otwie. się perspekty. jasn. szerok. i głęb.: aby po zjednocze. brater. wszyst. na ziemi, nastąp. jeszcze ściśl. zjednocz. i dusz wszystk. razem ~~między sobą~~ i każd. duszy z osob. z Bog. w życ. przyszł. w uniej. nie znaj. końc. ni granic.

Nietz. jedn. myśl ta jest wstręt. Trochlej. na przypuszcz.: że ludzko. zdąż. ma do jakieg. celu, bo wtedy jednost. wypad. stosow. się do tego celu, podda. się prawu tego rozwoj.; wynik. się cel. przeciwn. Nie ma zat. ludz. wiel. więc. zad. celu przed sob. Jednakże celowo. tak ściśl. zrośnię. z organ. ludzk. natu. że nawet Niet. znowu. jest zmuszony cel jak. wow. a tem celo. każ. stwór. historyi. Od czasu do czas. powst. geniu. z któr. każd. sob. jest cel: i żeb. wszyst. tak. dążył. tego celu, ma ~~twa~~ histor. ~~stad~~. podcz. wszystk. o geniu. dzisiejszy. by na nich wszyst. się wzorow. i z nich przykła. czerp. powsz. zachę. i siły. Zaniech. jednak bez ludzko.: ~~Ludzko.~~ ~~otrzyma. cel nowy~~ czyli bez drogi jak. wiek. będ. wyraź. się pozostali. Niet. geniu. ani powst. ani żyć nie może. właści. ludzko. także. otrzym. cel nowy: utrzym. i dogadz.

genio. ~~Rzyt.~~: po co te genio? Alb. ma pożyt. dla ludzko. a wted. cel. genii. nie jest on sam dla nieb. lecz przez dla ludzko: ta zaś bytab. bezcelo. zat. bezużyt. jeśli ludzko: nie ma celu przed sob: albo też genio. jest bez pożyt. dla ludzko. a wted. on jest bez celu. Twierd. zaś, że ludzko. wysil. się na wydaw. bezcel. jednost. jest obra: zdro. rozsąd. bo wydo. to na jed. twierdz: że cel. ludzko. jest nie mieć celu. Kto nie ma celu, nie moż. mieć ani celu wytw. genio: a jeż. ma ten cel, musi genio. ~~być~~ być tyl. cel. pośred. aby ludz. przez nię mogł. dalej wydawał.

W prawdz. wedł. Nietz. później. powin. geniusz dla kwiat: ale cel. życ. roślinn. nie jest kwiat, lecz nasion, które. zaś w celu. hodow. ~~sprawy~~ ... się kwiat: tak zw: pełny czyli nie wydaj. nasion. jest to zbyt. który moż. sob. ogrod. pozwol. dla inn. cel: ale nie jest cel. przyro.

Histo. wszyst. ~~wszy przeczą~~. Wszys. geniu. prawdz. pracow. dla swej. nar. lub dla ludzko. itd –

Mojż. Jerem. Likurg, Solon

jeden z największ. Platon, Arystot. św. Tom. św. Fran.

Dante –

pracow: korzą się przed Bóstw. spełnij. jego wolę, wysil. się mogą zdrow. siły, życ. naw. poświęć dla bliźn. Ale tych geniu wcale nie lubi Nietz: jak przekon. się późn. Ale zostan. z owej stypen. rzeczyw.

geniu. gdy tak. węż. zaw. wyklucz.?

7-6-99.

17

Nietz.
a

Schopenhauer als Erzieher ukaz. się w r. 74. Jest to twór. rozmyśl. nie na czas. Zob. Lichtenberg: p. 71 nast.
Schopenh. zapozn. się Nietz. już w lat. uniw. jak wspomn: Czy jedn. w więc. wówcz. gdy pis. tą rozmyśl. jest wątpli. ale chodzi, żeb. inni na nim się chow. tak jak on się chow. Schop. nadaj. się wybor. na wychow. jak twier. Nietz. bo prost. styl. a zrozum. wszystk. traf. do jeg. przekon.
Wszak. sam powied: że filo. powin. być bez. zrozum. aby nie posługi. się żadn. poety. lub retory. środk. pomocniczy. I. 400
Schop. na wskroś uczciw: tylk. Montaig. jedn. zrówn.
Schop. z styg. Fran. i to na wspól. że jego pogod. rozweselaj. uw. uczuć. Ale przykł. powin. być dany w życi. nie tylk. w książ. Otóż na to trzeb. być samodziel. niezależ.
Kant trzyma. się uniw. i podleg. rządo; zachowy. pozór wiary relig. wos. koleg. i stąd, stąd jego przykł. wytwor. prof. uniw. i filozoficzn.
Schop. mało dba o kastę uczo; oddzi. się, zwaz. do niezależ. od państ. i społeczeń. - to jeg. przykł. 403.
Schop. uzn. wszy. cenił filo. od swoich współczes. - dla tego był prześl. 405.
Żył wśró samot; chron. się do filo: jak do bezpieczn. wiecz. 406.
Zwalcz. samot. i znosił ją - nie rozpacz. nigd. o znalez. prawdy 408
Po sceptyc. Kanta potrzeb. widz doświadcz. który wierzy w praw. 409

Umiał przez tyy. ogran. swoj. bad. i swoją działa. a nie utrac. cząstkę, potrzeb. do zrozum. życia – 413–414.

Przedewszystk. należy. przeciw poglad. swej. czas. 416

Zrozum. swój czas – odbij. jego istot. ujem. w swoich pism. 417

zerw. z świat. i przeciw niemu stań 418 –

Przedewszyst. zrozum. że świat niegodz. i zły a gdyb. po założ. cesarst. niem. twierdz. że wszyst. się naprawi: i że wszy powodz zaw. do optymiz. będz. to grub. iluzja, bo państ. wszyst. i giną – i nie mogą wpływ. na pogl. optymisty – taki pogl: nawet nie filozofi; dziennikar. – przyp. dotr. wyższ. przeciw prof. filo: Harms w Berlinie, Jürgen Meyer w Bon. itd. 420

Optymisty. zrozum. w Niem. jest następ. nau. że państw. najwyż. cel. ludzko, i że służen. jemu najwyż. obow. – ale to głupio: 420

a większ. dale. obowiąz. nie rozsą. wszelk. głupio. zał. i głupo, i służen. państ.

Wyzw. rzecz. od państ. jest kultu. a filoz. prawdy. rządzić musi, że kultu. dziś. upa = relig. gin. a narod. się nienaw. 421

Nauki rozdrab. się a wszyst. rozkład. – wyzw. warst. i państ. porwa. rząd. przedsiębców. finansi. – uczone klasy ~~w Tetbry~~; bez spoko: bez myśli, bez ~~woli~~. – 421

Siły przewro: zagraż. społecz. rozbit. na atomy a państ. nie prości wysilaj. się, aby te drob. siły elemen. rozgości. 423 –

7.6.99.

Nietz. 6

<u>Trzy typy ludzk.</u> wyp. stw. za wzory do naślad.: człow. Rousseau'a, człow. Göthego, człow. Schopenh.

Pierw. typ. ma najsil. w sob. ognia i zapewne wysłało się rozcho; drugi typ stworz. dla mał. liczb; dla tak. którz. wej. skłon. do życ. kontemplacyj. — zrozum. tego typ. nie mogą.

Trzeci typ domag. się, aby go czynnie: jemu się przypatry; tylk. ci bez zastan. dla sieb. to uczyn. Bo natury kontemplacyj. typ ten zmęk. a stumy przerażą. I. 424 —

Od „człow." Rousseau'a wyszedł wszyst. rewolu; każd. wstrząśn. społecz. jest powrot. do natu — gdy człow. nienasyt. i uciśnię — przy. odrzu. kultu. i powróc. do natu. przyro. — człow. zaraz. pogard. sob. i nad sieb. chciałb. się wznieść — chciałb. być mow. natural. i ludzk. 425 —

Człow. Goeth. nie jest niebezpie.; jest raczej naprzec. i uspokoi. niebezpie. wzrusz. człow. Rouss. — Goeth. w młodo. był oddan. przyro.; jego wew. w ewan. dobry natu. Faust najwyż. czynicie. obraz człow. Rouss. przynajm. co do pragnie. życz. wrekontent. i tęskno. 425

Ale z tej wiel. chmu: która zawist. nad duszą Faust: nie rod. się żad. gewitter przeczno; żad. buntów. Zamiast zo stać się rewolucyonis. i oswobodzi. świa (Weltbefreier): Faust zo stał. ein Weltreisender = podróżni. świat. Przegląd. wszystk. pośl. tego życ. i przyro. — wszystk. przesta. natu. witolo. nienki — wszystko — pragnie: ledwo rozbudzo. zaraz uspoko — wiersz: Faust

znaró: umieć. i ocent byłb. go zabr. gdyb. cnoto. nie były pod ręką – 126.

Człow. Göth. jest to człow. kontempla. który. dla tej. nie umieć. z pojęcie. że wszyst. co było lub jest wielk. zrozumiał. i z tej. żyj. – człow. Götth. nie jest człow. czyn. a gdy czas. do czynu się zabie. jak Göthe – człowi taki jest zgod. i moś. cało moś. wyczerp. się w Filistr – tak. jest człow. Rouss. moś. zost. Katylin. czynu = 427 =

Żeb. się stało tego na świe. potrzeb. zesp. z kariety. Göth. i wszystkich. ciąg. do tego moś. zacz. człow. Schop. który przyjm. na sieb. dobrowol. cierp. prawdziwo: – das freiwill. Leiden der Wahrhaftigkeit – to cierp. stać ma ku zabij. włas. samowoli i przygoto. komplet. przewro. moś. istoty. Tak. jest prawdzi. mocą. żyj. 427 –

Ale te przed. wydaj. się innym wynik. złości, bo oni sądzą, że obowiąz. jest zachow. połowiczno.. Kto im przyj. zabaw. musi być złym – Wydaj. się nawet rodzaj. czart. 428

Ale jest osob. sposób przezw. i tworz. które cel. jest niszczen. i zbawie. – z tym zasad. zjaw. się Schop. wśród ludzi niesamost. i światło. Człow. Schopenh. choć przeczy i burzy, nie że w wyż. mocą. budz. i afirm.. Ale tak. poruszaj. sob. narazi. się na niesmaczn.. cierp.. Tego chce Schop. który. nie chcesz pójść za nim! 429 –

Człow. Schop. jest czyst. i szczerym we wszystk. co się tycz. jego poświęc. osobist; jest ognist. i trawiący, daleko człow. o pozorach; nie jest ani człow. ani pojedyńcz. obojętn. jak lud. wierni. 428

Nietz.

c

7.6.99.

Czło. Schopenh. będz. ciągł. cierp.; będz. złe porozumien.; będz. nienawidz. ale pow. sob.: „Życ. uszczęśliw. jest niemoż.; najwyż. co człow. osięg. moż. jest życ. bohaters." (ein heroisch. Lebenslauf) 429

Taki życ. wiedz. ten któr. walcz. za to, co wszyst. przyd. się moż. a walcz. z wielk. trudn. a w końc. zwycięż. a za to ~~życie~~ licha odbier. zapła. ~~źle lub wcale~~ lub żad. Wkoń. skamienie. ale w szlachet. postaw. i z gest. wspaniałomyśl. 429

Pamięć jego czcz. jak bohat. – jego wola, umartwio. przez trud. pracy, przez lit. porodz. i mniej. życ. świat. – gaśn. w Nirwanie = 429 –

Większo. ludzi: nie rozu. życ. i żyj. z dnia na dzień, wśród rozryw. i dob. inter.: tyl. człow. Schop. rozum. głębo. sens życ. i wie, że życie tego inacz. przemij. ale ich treść pozost. Tak. pyta o treść i wartość życ. 430–431 –

„Wszyst. co rodzi się (das Werden) jest marne, zwodni. płask. god. nazw. pogar.; zagad. która człow. ma rozwiąz. ~~daje~~ daje się tyl. rozwiąz. w byciu, w tem co jest tak, a nie inacz.; w tem co nie gin. Wkoń. zwyc. człow. Schop. będ. jak głębo. on rozumie się z rodzen. jak głębo. z byt. a przed duszą jego staw. olbrzym. zadan., niszcz. wszyst. co powst. wyzw. wszyst. co jest fałsz. w rzecz. – 431 –

Jaki moż. się wychow. ten tak wzniosł. czło. pod wpływ. Schop.? 432
Czy moż. z jego nauk. o życ. wydob. pewne rzeczy obowiąz. mające być spełni.?

Ludz. wyżsi mieli zaw. współcz. głębo. z cierpien. zwierz. Oni cierp. bezcelu.
Ale ostatn. tak podob. do zwierz.; tak trud. daj. się porząd. granic. że łatwi.
się nad zwierz. pożałow. litow. się nad sob. bo i my cierp. bez myśli. i bez
celu. W walce o byt mało różni. się od zwierz. 434–435 –

Czas: to rozumie. a wie. dziwi. się, że może żyć w tak. zwierzęco. Potrzeb.
nam jedn. przewodni. aby lep. zrozum. świat. istotn. znacz. życ. 437

Tak. przewodzą. ci owi ludz. prawdzi., owi nie już zwierzęta (Nicht mehr
Thiere) filozof. artyści. i święci. Których zjawienie się nie jest następst.
powoln. rozw. lecz przyro. skok. radość. ich produkc. i czuje się,
że w nich i przez nich wyjęt. doszedł. się, że nie ma cel. żadn. Ona się
w nich wyjęt. przemienia Tylkas radością przyroda. wzrosn. i wyzw. przez
nich, czem ona sama jest właściwie. 438 –

Czy może. postaw. ideał ostatn. Schopenhau. z regul. dział. i z
obowiąz. dla społeczno? 439 –

Obowiąz. przedewszyst. taki według Nietz: w imien. Kultu: Wytwarz.
filozofa, artystę i święte. w nas i zewn. nas a przez to pracow.
nad udoskonaleń. przyro. § 440

Tak natr. potrzeba. filozo. tak potrzeb. artys. ku pewn. celowi
metafi. a cel. tym jest, wyjaśnić sob. zaw. za pomo. tworu czyste.
i gotowe. Którą stwo. wobec niej. Tego w ciąg. pokoi. widzeń. zwierz.
one niegd. jasno pozn. nie może - zat. natu. ma pozn. siebie sama 440

7-6 99.

Nietz.

Już Goethe to zgadł, że wszyst. usiłow. przyrody właściw. do tego zmierz. aby mógł wyd. artyst. dramaty. Oto jego słowa: Często myślał. wszyst. jego postać będą i że causa finalis spraw światowych ludzk. jest poez. dramaty. Bo nas inn. nie przyd. ta materya. (das Zeug) = I. 440.

Tak ostatecz. przyrod. potrzeb. świętego, w któr. ja już zupeł. się zatopiło i któr. iższ. ~~[illegible]~~ ciemięzące już wcale nie albo prawie nie osobi. bywa odczuwan. w któr. dokonyw. się owa metamorfo: — ostatn. i najwyżs. uczłowieczen. do któr. całe natur. zmierz. i pędzi, aby siebie wybaw. od sieb. sam. Z nim jesteś. wszys. spokrewnie, tak jak jest. spokrewn. z przyro. i artyst. — 440 —

W wykł. nawr. ustroju nie moż. wśmiało z. przyczyn. się do wytworze. człowiek. zbaw.; dla tego nienawidzi. sieb. w tym ustroju. nawr. wszyst. a nienawiść ta jest korzen. owe. pesymiz. któreg. Schop. zwan. nawr. nast. stul. 441

Tam-ant. dla czego środ.: zgodz. się na to zdan. mówi Tatw. do zrozum.: jako ludzkość ma ciąg. pracow. nad produkow. pojedyn. wielk. ludzi. A jednak. cel rozwoj. nie jest w ludzk. exempl. któr. wydaj. jakiś rodz. lecz w jego najdoskonal. okaz. 442

Podobn. ma się rzecz z przyzy. zdan.: Wydaj. się niedorzecz. że człow. ma istn. dla człow. — nawr. nied. istn. dla wszyst. lub dla ludzk. jako najwięk. Czyż jedn. rozsądniejsze rozstrzygn. w prawd. wielkos. ludzk. z. 443 —

Najmniej marnuj. się życ.: gdy się żyj. dla korzy. najszczedr. największ. okaz. a nie ~~na~~ pojęd. największ. liczb. t. j. okaz. najmniej wartośc. 443.

Jest owo poświęc. się dla najlepsz. okaz. zadan. Kultu. = Każd. kto do niej się przyznaje, właściw. mówi:

„widzę coś wyższe. i bardz. ludzk. nad sobą, niż sam jest; pomagaj. mi wszys. abym to osięg. tak. jak ja chcę pomag. każde., który to samo poznaj. i na to samo cierpi, aby zaczn. ostat. powst. który się ujawi. pełnym i nieskończo. w poznaw. i kochan.; w oglądan. i można. i który z całą swoj. istot. przyczyn. do natu. jako sędz. i miernodawc (Werthmesser) wszech rzeczy" 443 –

7.6.99.

Nietz.

Ryszard Wagner w Bayreuth – Uwag. rozmyśl. nie na czas. ogłosz. w lip. 76 krót. przed inaugur. teatr =

Przyjech. w lip. umyśl. zaproszo. do Bayr. aby być obecz. na ostat. prób. teatralo: pierw. Nibel. – Kil. dni przed przyb. przysł. przyszło. po exempl. swoj. książ.

Widzi w Wagn. najdoskon. objaw. twórczo. artysty. a książ. jest apoteo. jego życia. jego walk i prac.

Rozwija. Ideę w któr. mądro. tragi: przemaw. już nie w form. filozofi. lecz w żyw. dotykal. formie arcydz. nieśmiert.

Jest to geniusz dionyzowy, wyrażaj. uczuć. głębo. któr. nim mów. nie tyl. słowo: lecz w zjednocz. treści sztuk najwyż. akto. muzy. i pieśni

Wagn. dokon. wielk. postę. na około świat. w pierwszt. szta. przy czem odtwrzyt. zost. nietyl. sztuka nowo, lecz szta. w ogól. I. 500

Wszystk. rozwoj. szta. zost. pobudzo. wzrosto. 500

porówny w z Alex. W. gdy połącz. Grecy i Lasz. w jed. kult. 501

Ale Wag. rob. coś wyższ.

Wszystk. posta: w jeg. oper: trzymaj. się sur. jako coraz doskonal. objaw. jeg. rozwoj. – 50 $\frac{8}{7}$ –

Zwiaстu. ideał nowo: wiedz uszczęśliwio

Ziemia która dot. była aż nadto uwschodniona – wra: do kultu. czysto greckiej 516 – Wagner to przeciw Alex. 526.

Dodat. do a 14.6.

Der Fall Wagner. Ein Musikanten Problem, pis. w maj. 88 – ogłosz. w wrześ. t.r.

Kończ. się (VIII. 37) Koń. się tem potrójn. żądan.:

że teatr nie ma zost. panem sztuk. piękn.;

że aktor nie ma zost. zwodziciel. prawdziwych (der Echten)

że muzy. nie ma zost. sztuk. kłamania –

VIII. 26:

Czy Wag. w ogól. był muzyk.? W każd. raz. był bardz. [jenn. ~~więc.~~] czem innem, był niezrówn. akto., największ. akt., najbard. zdumiewaj. geniusz teatral. który Niem. posiad.; był muzyk. scenicznym per excell. Należ. gdzieś indz. a nie do dziej. muzy.; z jej wielk. prawdziwemi (Echten) nie należ. go pomieszcz. Wagner i Beethoven, to bluźnierst. a zresz. to krzywd. dla same. Wag.

Wag. nie był muzy. z instynkt. – to był akt. który zost. muzyk. – muzyk. zamien. w retory. teatral. – on pomnoż. mowę muzykal. w nieskończo. to Wiktor Hugo mowy muzykal. –

W układ. akcji dramat. był aktor. (VIII. 29)

Wag. nie jest naw. dramaty – (p. 30)

VIII. 35 = Wag. w dziej. muzy. to wystąpi. akto. w muzy.

Wagner – Liszt – Wiktor Hugo to złoty wiek aktor.:

Ogólne krytyk.: dawniejsz. utwor.: Wag.:

p. 25: Uwertura Tannhäusera brutalna – marsz w Tannhäuserze +

O–O Jenne gorz. nazy w Nietz. contr. Wagner. Aktenstücke eines Psycholog. ~~ogłosz.~~, druk. pod kon. r. 88 ale nie ogłosz. bo w pierw. dozn. stycz. wybuch. pomiesz. zmysł. – ogłosz. w IX tom = pierw. całk. wyd. zbior. dawniejsz. pism =

+ podejrzen. o filistynizm uwertura do Latając. Holendr. Kotar o nię – Przygrywka wstęp. do Lohengrina pierw. przykł. hypnotyzowania za pom. muzy. Wagn. to magnetyzer i malarz alfresków i t.d. miał cnotę dekadentów która jest lichota i t.d. O–O

14.6.99.

Nietz.
a

Menschliches, Allzumenschliches | Rzeczy ludzk. zbyt ludzkie.

Czwarte rozmyślan. „nie na czasie" o Wagn: ukaz. się w lip. 76 krót. przed
otwar. uroczy. teatr. w Beyreuth. Była to apoteo. głoś. muzy. choć Nietz.
już nie wierz. w jej. gwiaz. gdy druko: panegir. Był wprawdz. na pierw. prób.
w lip. ale głębo. zmienio. nie tyl. cierpien. fizycz. któr. zacz. się już w r. 75
lecz bard. jeszcz. wewnętr. przygnębien; zupeł. wczoraj: gdy przypatrzy. się powodze-
przyjaciel. w mieś. Zdaw. się jemu, że to nie ten sam Wag: i że wszyst. się
sprawdzian się po jego geniu: była mowa. fałsz. mocna: Nagł. przejaw: (tak
nie zdaw. jemu) nagł. wyzdrow: (tak mniem.) z drug. obiędz. Powzi. zob:
że Wagn: to dekad. najgor. rodz; że to tyl. akt. geniał: któr. go zwodz.
przez drug. lata, ale że to nie żad. twórcz. geniu. element. zapowiad.
epok. nowa, lecz rafinow. epigon, jed. z tych, który się rodz. na schył.
wystrój. i zamiast now. młodzień. Urocz: zdobyw. się tyl. na wzroa-
barok. Wag- gra na wszystk. słabostk. duszy ludzk. denerwuj. jej zatruw.
obrotów. zbytk. wraż. artysty. ale kto jemu się podda, ten zgin. Najwięk. Zob. e/v i 7.6.
wypadk. mego życ: był wyzdrow: a Wagn. był mojej chorob. (VIII.2)

W ten sposob. czystow. prób. w Beyreuth, był. nagł. wyjech.
ku wielk. zmartw. p-Wagner. i swoj. własn. siostr. która do nich zjech.
na parę miesięcy: potem w sierp. wrócił i przypatrzy. się tryumf. przyjac.
z źle ukrywa. niechęcią: a w zeszyt. chwil. rzucał na papier aforyz. z których
powst. Mensch.-Allzum: = Międ. nim a Wag. rob. się rozbr. zupeł.

Już w 75 podr.-czny. strawi.-czej: Gdy w jesie: 76 porzu. d. Bazyl.
aby zerw.-ne znowu wykłda. tak. był osłabio. że musiał pod.-się o urlop. Zimę
z 76/77 przepędz. na połud. nad Sorrento. bez ulgi żadn. a w chwil. znośniej.
(czyt. wśród. bol głow. bol żołąd. bol ocz.) Pierw. tom Menschl. Allzu.
a Versuch. już w lecie i jesie. r. 77. Ukaz. się w maju r. 78 w Lips.
Pod tytu: Menschl. Allzumensch. Ein Buch für freie Geister – poświ.
pamię. Woltera – Dem Andenken Voltaire's geweiht zur Gedächtniss-
Feier seines Todestages, des 30 Mai 1778 – W paźd. 86 ukaz. się
tom ten w drug. wyd. z opuszczen. dedyk. a z nową przedm. oraz z dodan.
poezy. epodo: W r. 79 ogłos. tom drugi: Menschl. Allzu. któr.
w r. 86 znalaz. szczęśliwie: i z nową przedm: wyd. po raz drugi.
W całej książ. między.-nie ma mowy o Wag: a jedn. wszędzie że przeciw
Wyczuw. Nietz. twierd. że zjawiły kult. nowy. pem. Wag: ale w kilku
słow. tu u nieg. miedzy nimi. wszyst odmien. niż u innych ludzi – w jego
rozwoj. jego teraz nie nadszedł. ruchleb. o jej. odrzu.-wszędzie =
Zresz. gdy pis. ów pereg: Wagn. u Beyreuth – musiał dale
wstęp: (wyd. w IX. tom.) opuścić, w zamian. już ostre krytyk. i inaczej
przeciw. poglad. na muzy. do dzis. któr. przeprowadz. Wag. w zwrotnym

Der Wanderer u. sein Schatten id.

Zob. przedr. aforyzm Sternenfreundsch: V-212 (fröhl. Wissensch.) mów. o nieg.-się odw.!

14/9.99

Nietz. 6

W r. 79 otrzym. Nietz. uwolnie: od swoich obowiąz. profesor. z emeryturą dożywot. Któr. rząd bazylej. dot. wypła. jego siostr. w sumie 3000 fr. Jego zdrow. było zarazem; wykład. jeg. uniemożliwia. Porzucił. Katedr. i Bazyl. wszyst. Nietz. dwie strony: niezależn. przestrzegał. (sam majątk. nie posiad. żadn.) pozwalał. mu oddaw. się wyłączn. twórczej a swobod. myślen. o ile zdrow. wystarczy. na to pozwal. Twórcz. niezależ. dosko: bo one owoc wyraż: że nie jest przed. na filolo. tak filoz: a w swoich spekulac. nie potrzeb. dłuż. zważ. na żadn. wzgląd. rządo. lub towarzys.

Zaczy. się drug. epoka w jego wiek. dojrzał. Która także obejmu. 10 lat. W pierw. był profeso. (69–79), w drug. (79–89) tylk. pisa. filozofi. W pierw. epo: pisze, ile mu czas. zostaw. obowiąz. Katedr.; pisz. pod wpływ. Schop. i Wag: równocześ. myśl. wybieg. po za nich i rozwi. z nich. jawna ich genialno. ale samym sob. na serjo jest w drug. epo: nie krępo. żadn. wzgląd.

Drug. epo: jest zwrotnym. drug. częśc. twórcz. i moral; fizycz. bo porz. zdrow. które zmusz. go do porzuc. Katedr.; moral: bo zerwan. z Wagn: i jeg. przyjaciół. a równocześ. nowy spos. życ. narzuco. mu przez zdrow. skazuj. go na zupeł. samot. Ale w tych częśc. i samot. należ. zno. odróżn. dwa okres: wydat. w jego przygnębio. częśc. twórcz. i walka przeciw dawnej. wpływ. Pierw. pięć lat (79–82) mało wyda. dzieł. spisuj. pesymizm Schopenh. i wbrew częściow. uznaw. w nich że jakkol. życ. nie ma celu, uczu: w ciel życia, że wydaj. odrzu. do czas. genii. przestał wcz. ale mimo braku celu, życ. wydaj. mu się dobr. posiad. wszys. i każdé

je afirmo. we wszystk. objaw. świat. Z tego okres: der Wanderer u. sein Schatten, ogłosz. pod kon. r. 79 (z datą 80) – które póź. w 86 weszło do drug. tom. Menschl. Allzumenschl. – Verarc. Morgenröthe – napis. 80–81 ogłoszo. w lip. 81 – w któr. zrywa. nie. z etyk. pod jakąkol. form.

Ale w r. 82 czuł się lepiej i wierz. w powrót do zdro: W wrześ. 82 ogłos. die fröhl. Wissensch. La gaya scienza – której nazw: wesołością po dług. niedostat. i omdlen.; radośn. wybuchem sob. siły wracaj.; nowo przebudzo. wiarą w jutro i pojutrz.; nagł. uczuc. i przeczu. przyszł.; bliskich przygód i mórz na nowo otwart. i celów znow. dozwol. i znow. z wiar. przyjmo. Lecz się pojaw. nowsz. rado. życia i rozkwitow. się w now. wiośn. świetlan. po mroźn. zimie. Po tem wydał. Zarathustra – 1a cz. w maj. 83 2a w wrześ. tegoż r.; 3a w kwiet. 84; czwar. w kwiet. 85 (tyl. w 40 exempl. dla przyj.) – dla szersz. publi. dopie. ogłosz. w 92 staran. Peter Gasta raz. z 3ma poprzedn. częśc. w VI tom. dzieł zbior.

Potem ukaza. się w sierp. 86: Jenseits von Gut u. Böse – w listop. 87: Zur Genealogie der Moral – Eine Streitschr. w wrześ. 88: Der Fall Wagner. Ein Musikanten Problem w styczn. 89: Götzendämmerung od. wie man mit dem Hammer philosophiert – ukaz. się już po wybuch. jego warjac.: W ciągu wrześ. 88: napis. der Antichrist – miała to być pierw. częś. obszern. dzieła: der Wille zur Macht. Versuch einer Umwerthung aller Werte – ogłosz. dopie. 96 – w VIII tom. zbior. wyd. – resztę tego części +

+ nie zost. napis. Pod kon. grud. 88 Nietzsche contra Wagner – ogłosz. w 96 Tom VIII Tamż. wiersz.: napis. międz. 71–88 = [illegible] to weszło do VIII tom. – stanow. pierw. zarys pism – któr. on dan wykon. Z drug. strony ukaz. się dzieł. IX–XII ale XII zost. wyrzuc. z [illegible] =

14.6-99. 24

Nietz.

C

Nie może wszystk. tych dzieł rozbier. po kolej - każd. z osobna. bo nawet 6. to nas nie- uniknio. powtarz: Aut. te sam. myśli w niezliczo. zwrot. i kształt. powtarz. Ani też nie może wiel. streszcz. bo na to często mamy zamało streszcz. większ. dzieł jest prawie niepodob. bo każd. rozpad. się na setki aforyzm: różn. długo. od kilk. wiersz. do kilku, nawet kilkunast. stronnic, dzielą się i według zeitow. pod jedn. nagłówk.

Jed. wszystk: Pierw. tom: Menschl.-Allzum. podzielo. na dziew. części z któr. każd. ma swój tytł. osob.

I Von den ersten u. letzt. Dingen II. p. 17-53 = Na tych 38 str. mamy ~~[illegible]~~ 34 aforyzmów (sam aut. je tak nazyw. bo dod. na koń. Aphorismen-Regis.) zat. na jed. afor. wypad 1,11 str. Zdaw. by się, że te 34 afor. będ. zespo- się wskaz. przedmio: myśli porząd. i kon. ułoż. bo tyl. to moż. zrozumi: przez wszy pierw. i ostat. ~~Wyjątkowo~~ ułoż. w chron. nawzaj. aut. wraca się kaleł. rozstać się von den letz. dingen -

raz. afor. 638

II. Zur Gesch. der moral. Empfind. afor.

III Das relig. Leben afor.

IV. Aus der Seele der Künstler u. Schriftsteller af.

V Anzeichen höherer u. nied. Cultur af

1° Chemia pojęć i wrażeń = jak chem. wykł. ~~[illegible]~~ że najwspaniał. koło: sporządz. się z najniż. najpodl. subst. tak chemia pojęć i moralne ~~[illegible]~~ do podob. konkl. przez anali. pojęć, wraż. moraln. relig. estet.

2° Błąd dziedzicz. filozofów: ~~[illegible]~~ natu. ludz. nie jest czemś twardym, bo znamy tyl. człow. jak. był w ostat. kilk. tysięcy. lat. Ale filoz. zapomin. że przedtem rozwij. się przez niezliczo. wieki, i że dzisiej. istot. ludz. nie jest żad. veritas aeterna, lecz produ. przedhistory. rozwoj. instynkt.

VI Der Mensch im Verkehr
af.
VII Weib u. Kind
af.
VIII Ein Blick auf den Staat
af.
IX Der Mensch mit sich allein
af — 638

Störenfried

3° O czci. prawd. niepozor.: prawdy (drob.) odkryt. ze pomo. moral. bad. są więc. wart. od błyszcząc. błęd: które wodzi. się w epok. metafiz. i artyst.

4° Astrologia i pokrew. wiary — astrol. wierzy, że gwiazd. kręcą się (naok.) około losów człow. — a ostat. moral. przyjm. że moralno. która go wyróżn. obchodz. jest istot. i zasad. wszech wiary.

5° Złe rozumien. snu — bez snu nie byłb. ostatn. stwor. metafiz.:

[ant. rozstrz. pod wpływ. Lubbocka]

6° Duch wiedzy potężny w częś. nie w całoś. Dopóż. uprawia. drobne gałęz. wiedz: robi. to objektyw. nie pyt. o ... stat. ale gdy wied. traktuj. jako całość chcem. dowiedz., że ona przyjm. korzyś. ... a dalej otrzymi. wydz. się całk. błęd.

7° Przeszkodnik we wiedzy = Odkąd Sokr. żąd. ... pyt: czy wiedz. daje szczęście — zost. wiedz. ... nie cenią.

8° Świat metafizy. Gdyby nawet on istn. nie miałb. żad. wartoś. tak jak dla żeglarz. podcz. burzy szczeg. obojęt. jest skład chemicz. wody.

10° Nieszkodl. metafizy w przyszł. Gdy raz będz. wytłum. jak relig. sztuk. i etyk. w ciąg. wieków powst. mogą: nikt nie będz. uciek. się do pomocy metafizy. w badan. ... pyt. czem jest istot. rzecz. (ostatecz.) nie będz. interesow.

17.6.99.

11° Mowa jako wiedza. Ci którzy tworzy. pierw. wyra: były wiedzą. że wypowiad. przez nie istot. znacz. każd. rzeczy – ale to błąd potwor. Tak samo Logi. poleg. na przypuszcz. które nie nie odpow. w rzeczywistości n. p. że rzeczy są do sieb. podob.; że rzecz w róż. chwil. swej. istnie-nia jako te same, i. t. d.

12. Sen i Kultu.

13. Logika snu

27. Zastępst. religii – filozo. nie powin. zastęp. relig. bo ją zmien. przez wykaz. że potrzeb. zaspokoj. przez relig. mogą nie istnieć.

28. Wyrazy ostawione. Wyraz. optymizm, pesymizm nie mają żadn. znacz. chyba dla teol. Świat nie jest ani dobr. ani zły –

31° Nielogiczność konieczna

32° Niesprawiedliwość koniecz.

33 Błąd co do życ. konieczn. – to też. wiara w warto. i znacz. życ. jest nielogicz. niesprawied.

Więcej związ. międ. aforyz. drug. części = II. 57–112 = na 55 str. mamy 70 aforyz. czyli na afor. 0,7 Ogól. tyt.: do histo. wraż. moraln. =

afor. 42° (II. 65) Niedowiarz = bezt. w nas brak. ofiarny; ideał moralny.

Nietz.

jest ~~konieczn.~~ kłamst. z potrzeb. (Nothlüge) ~~by~~ ~~zaś~~ mniej best. by nas rozszarp.
Bez błęd. na któr. poleg. moralno. człow. byłb. pozost. zwierz. Ale owsz.
moralno. bierz. sieb. za coś ~~lepsze~~ wyższe. i nakład. na sieb. prawa surowsze
Dla tego ma nienaw. do wszyst. stopn. zbliżon. do zwierzęcego.

43. Okrut. ludz. za to ludz. zacofani – przedstaw. niż. kultu.

44. Wdzięczno. i zemsta – wdzięczno. jest rodz. zemsty

45. Podwójna przedhistor. dobra i zła: Oba poj.: mają podwój. począt. jed. w duszy panując. rassy czy kasty = kto ma siłę oddawać dobre za dobr. złe za złe i rzeczywiś. się także odpłaca wzajemnie, ten jest dobry – a zły jest ten, który tej władz. nie ma = niewol. Drugi począt. w duszy podwład. i niewolni.: każd. inny człow. jest nieprzyj. bezwzgl. wszystkim okrut. i t.d. Dobro. przyczyno. było. za podejrzan. i uchod. za podst. po któr. ma nastąp. coś sprawic. Przy ten usposob. moralno. mogła być. powst. wśród panuj.

638 uf. na 397 str.

21.6.99.

Wykłady dzisiej – etyki i kultu. Tyt. w znacze. przenośn. – moż. mów. o Nietz.
syst. filozofi. Nietz. Przez syst. rozum. wytłumacz. wszystk. zjawisk. ciele- a
i ducho. za pomo: jednej formuł. One musi wytłum. nie tyl. skąd się
wzięły jedne i drug. lecz i dokąd zmierz. Chcemy wied. skąd świat jest
i po co jest; chcemy zbadać cel naszeg. istnie. i rozw. ludzko. Moż.
źle odpowiedz. na te pytan; moż. naw. zwątp. o ich rozwiąz. ale nie
moż. ich nie staw. Naw. ci, któr. nie filozofu. urządz. życ. swoj
jak gdyb. mieli cel jaki, a biorą udzi. w prac. i postęp. ludzko:
jak gdyb. zmierz. do jakiej. przeznacze. Każd. chce być dobr.
i szczęśli. a nie będz. ani jedn. ani drug. bez ~~[illegible]~~ wiary w pewne
prawdy, w których ~~[illegible]~~ przestr. w tem życiu. Jakkol. będą ludz. różni. się
w pogląd. swoich na pierw. począt. świa. i jego cel ost: zgadz. się
wszys. z wyjąt. moż. skrajn. sceptyk. że lepiej być szczęśli: aniżel nie-
szczęśl; lepiej być dobr. niż złym, lepiej znać prawd. niż błądz. Są
takie przekona. że rozwój ludzko: i pomnoż. szczęś. i doskonało. od
prawd tych zależ; że każ. kultu. opier. się na jak. etyce.

Nietzsche już w dawniejsz. pra. zwracał. w Menschl. Allzum.
uwag. etyce sposob. widzenia, stawszy. now. świat. pyt: Dla czeg. prawda
ma być lepsz. od złe? Dla czeg. dobre lepsz. od złego? Dla czeg. wiedza

ma być nierozłącz. z ruszą? dla wzg. ludzko. ma być uważn.? dla wzg. ma ona wogół. mieć cel jakiś? Jak Stirner, z któr. ma dziś pokrew. myśli, Nietz. tak. wszyst. idee metafizy. i etycz. ~~ma~~ za wytwór ludzk. popęd. któr. nie odpowia. żad. rzeczywisto. Musiał jedn. wytłum. ich powstan.

Jak powst. moralne pojęcia? Odpow. Nietz. w jedn. z jeg. najpóź. i najdojrzal. dzieł, bo wydano. pod kon. r. 87, trzy lat. po Zaratha.: Genealogie Moralno. W przedmo. oświad. że już daw. zajmo. się powstan. moraln. uczucia w Menschl. Allzu.: (w r. 78) ale że już przed ow. czas. miał swoj. wyrobio. przekon. któr. teraz będz. się utwierd. Możemy zat. Geneal. Moral: uważ. za ostatecz. wyr. jeg. poglą. Książ. zawie. trzy rozpra.:

Pierw.: Gut u. Böse, Gut u. Schlecht – 17 aforyz. czy wydziałk.
Dru.: Schuld, Schlechtes Gewiss. u. Verwandtes – 25 afor.
Trze.: Was bedeuten asketische Ideale? – 28 "

Pierw. część o dobr. i złem, ct

Angiels. psycholo. zajmo. się wiel. powst. tych pojęć.
Wedł. nich z początk. dobre to samo co korzyst.; złe co niekorzyst. w marze. egoistyczn. Gdy tak. korzyst. czynno. wychod. na pożyt. drug. ten zapominaw. po woli o tem, że były korzyst. dla sprawcy, uważ.

21.6.99

Nietz. 6

je dobr. w znacz. altruisty. Odtąd utarł się zwycz. że czyn: nieegoisty. czyli altruisty. narzyw. dobr:

Przeciw temu występ. Nietz. Ten, którem. dobrze świadczo. nie mógł wprowadz. tej. poj. do ety. lecz ci, którzy spełnić. dobr. czyny i sam. sieb. mieli za dobr. narzyw. pewn. czyny dobr: (3)

Ale kto byli ci „dobrzy" – byli to, wg. Nietz. panu: przedz. potęż. wyżsi. zajmuj. stanowis. i wej umysł wzniosłej: Oni swoim czynom nadaw. znacz. dobrych czyn: w przeciwstaw. do czyn. nisk. podł. [illegible] Warto. etyczn. pochodzi od moin; [illegible] pożyteczne. dla nich nie istnie. (3)

Czyny dobre nie były koniecz. nieegoisty, to poj. zost. wymyśło. później przez trodz. Bard. późno wyrob. się przesąd, że czyn moral. jest nieegoist. i bezinteres. (4)

Potwier. to filo: We wszyst. jęz. pańsk. i szlachet. = dobry podły, gminny, prosty = zły

schlecht do 30 letn. wojn. = schlicht (schlechtweg, schlechterdings)

większ. dziwacz. etymo: str 7 – 9

malus = [illegible] – hic niger est = ślad panow. brad. rasy aryjsk. nad czarn. tubylc.

bonus = duonus, jak bellum = duellum = zat. wojownik – to był w Rzy: człow. dobry – gut – göttlich

Poczerw. już się twór. ~~była~~ etyki nasza arystokr. wojowni. która podbiła jakoś naszą niższ. mas. cham. koło.

Ale ety. wojowniczą zost. skompliko: przez kapłan. bo ci arystokra. mieli taką kastę kapłań. która do pojęcia dobr.: doda pośr. czysto: szczęśc. z powrot. pośr. czysto. było bard. materyal.: ale ostatecz. kapła: wprowadz. nierów. rozróżn. do dziedz. pierwot. społeczeńst. – wprow. boga i ascezę i metafizy. i grzech i sumie: a zrobi. przez to człow. zwierzę: interesuj. które stało się głębo. ale i złem – to wyższo. człowie. nad reszt. zwierz. i to zasłu. kapł.: (11)

Nastąpi: zwolna rozdwoję. międz. ety. kapłań. i ety. rycers: Ideał. klasy rycers. jest potęż. cielesn.; zdrow. kwitną. bogat. tryskaj. a co zat. idz. upodob. w wojn. awantur. polow. tańc. igrzys.: we wszystk. co jest wesoł. siln. woln. działan. (12)

Ideał kapłańs. wyrob. się przeciw. z powod. swoj. bezsilno. Oni umieją przedewszystk. nienawidz. ale gruntow. wewnętrz: duchowo. Histo. ludzko. byłab. wszystk. niczem bez ducha, którego wlało w nią bezsiln. kapłańst. Wszystk. bunty i walki i nienawiść przeciw arystokr. i panom niż. warstw, w porówn. z zemstą, którą wyko- na biedniej ludzko. Żydzi.

21.6.99.

Nietz.

Żyd. byli porewar. lud-kapłanów. a zemścili się na swoich wrog. i ciemięzcy. przez nawrócenie. ich na swój. wzór (oryginal. Amerykan.). Oni doko-nali. przewartościow. wszyst. walorów etycz. To był akt najbardz. uducho-wion.. zemsty, jak. mógł. był spodziew. się po ludz. kapłań.

Albo do Żyd: ~~pańsk.~~ ~~miała~~ arystokra: równan. walor. etycz:

dobry = pański = potęż. = piękn. = szczęśl. = ~~[illegible]~~ bogu miły

Żydz. postaw. naprzeciw odwrotn. równa: zyczyt. ~~ubogi~~ [illegible].

najdraższe był. są dobrzy

cierpiący, ubodzy, [illegible], brzydcy – jedyni którzy bogu się podob. wy potężni i szlachetni jesteś. po wszystk. wieki źli, okrutn. lubież. nienasyc. – przeklęci i potępie:

„Wiemy, kto odziedzi. ten spadek. żydows: ~~przewart.~~ ~~walorów~~ przewartościowań etyki (jüdische Umwerthung), Przypomin. co dawniej napis: z powod. tej olbrzym. i ponad mian. złowrog. inicjaty. któr. Żyd. rozpoczę tem najbardz. zasadnicz. wypowiedz. wojny – ~~przypomin~~ napis. w Jenseits von Gut u. Böse (p. 130) że z Żyd. zaczyn. się bunt niewolni. w moralno: der Sklavenaufstand in der Moral ten bunt, który ma za sob. dzieje dwutysiącolet. i który dla tego jedyn. usuwa nam się z pod oczu, ponieważ był zwycięs.

V

Tum aut. dalej (p. 13), że z nienawiści żydowsk. urodza nowe miłość, najsubtel. z wszystk. Ona jest Koroną owej nienawiś. bo uwiod. świat cały — „Jezus nazaren.” uosobio. ewangel. miło; ten Zbawic. przynosz: zwycięstwo i wzniesi. biednym, chorym i grzesznym, czyż nie był on ~~uwodziciel~~ pokusą w swej najbezd. przerażaj. a zarazem najponętniej. formie, pokusą i ~~nawrot~~ obwodem prowadząc. do owych żydowsk. walorów i odnowień ideałów? Czyż Izrael zrobił. to ~~za pomo. tego~~ obejście ~~nie wszystk.~~ ~~obwodu~~ że pomo. tego Zbawi. tego pozor. przeciwni. i wskład. Izrae. nie dojrzał celu ostatecz. swej wspaniał. zemsty.

Było to dzieło tajemn. czarn. sztu. i prawdz. wielk. polity. zemsty, zemst. daleko widząc. podziemn. powoli chwytaj. a przezorn. kalkulaj. że Izr. sam musiał wtedy narzęd. swej zems. wobec całe. świa. przybić do krzy. i wyprzeć się jego, jako swego śmiertelnego wroga, aby świat cały t. j. wszys. nieprzyjac. Izrae. bez namys. mogli dać się złap. na tę wędkę?

\+ sub hoc signo, zemsta swoją i przemieszczen. wszystk. walorów dot. wyższ. wszyst. inne ideały, wszyst. ideały dostojniejsze.

Czy nie wymyśliło się ~~było~~ ponęty niebezpieczn. która mogła by równ. się z potęgą porażaj. urzeczy. odwracaj. przyciąg. święt. Krzyża; z owym strasznym paradoksem Boga na krzyżu, z ową tajemnicą nie przewyższ. pojmu. tego do ostat. granic okrucieństwa samoukrzyżow. się Boga na zbawie. ludzko. Jedno jest pewn. że Izrae. +

21. 3. 99.

Nietz.

Chrześcijaństwo jest wynikiem niewolni; gminu, trzody – to było państwowe dzieło – Żyd. Zniesio panów, moralno drobne odłamki wyjętych. Zbawienie rodu ludzk. (od panów) na najlepsze drog.; wszyst. żydowieje, chrystyanizuje się, nasiąka gminem. Rozpęd tej twórcz. poprzez ciało ludzkie nie da się już powstrzyć; Może być, że kościół, który niegdy. rozczepił tę twórcz. dziś już nie potrzeb; twórz. niew. wstrzymu on działan. dalsz. twórcz. ale niew. ci wolnomyślni, którzy stoją po za kośc. i z nim zerwa: kochaj. jego twórcz.

Gdy wybuchł bunt niewolni. ich resentyment twórcz. now. ideały

Zob. o nich Geneal. p. 17.

Moralno. niewolni. wytwarz. się pod wpływ. cierp. doznan. od pan. 21 –

Niewoln. zna „dobrych" tyl. jako nieprzyj.

Jak wygląd. panów. gdy obraż. ze sob. 21 –

jak zrzucaj. wszyst. więzy, gdy napad. na nasz. wir. 21

jak dokazn. bestya jasnowło — 21

jasnowło. bestya niem. i Żydów i. 22–24 od wyjaśn. 23

rozwoju moralno. niewolni. = 26 –

jak się fabrykuj. ideały 28.

pokupiwcz. z tych ideał. 31 – z wiary, rato. nadz. – 31 –

Dwa przeciw. sob. walczy walczą. przez 2000 lat – 34 –
Trech żyd. zwycięż. 35 i jedno żydów. 35 –
Renes. powstrzym. przez Lutr. 36 – rewolu. fran. 36.
nowa walka w przyszł. 37 – Napoleon. Unmensch
u. Uebermensch =

28.6.99.

Nietz.

a

Myślom wypowiedz. w Geneal. Moral. pozost. Niet. wiern. do końc. W
ostat. dziel. nad któr. pracow: „Der Wille zur Macht. Versuch einer Um-
wertung aller Werte" a z któr. wykoń. tyl. częś pierw. der Antichrist
ogłosz. przez nośd. w r. 96 Tom VIII wydan. zbioro:

~~W~~ ~~Prze~~ Streszcza tam na kilku stron. swoj. filozo. dziej. która jest
zarazem jego etyką i metafizy. Najświet. rzeczą, która wyda: dzieje,
było imperiu rom. aere perennius, najlepsz. organi: społecz. polity
w obec któr. wszyst. (304 str.) [później] orgeni. za niedan. sztukami, fuszer:
dyletantyzm. i t. d. Pozycji chrześcijan: pobor. anarchis. aby wypowiedz.
wojn: „światu" t. j. państ. rzymskie. i tak je podkop: że najstęp. Germ.
bez trudu je opano.

Chrześcijan. i anarchi. to dekaden. dążyć. ta sama nienawiś.
do wszystk. co wielk. co trwa. co żywe – wszystko wszelkiej zatruwaj.
krew wysysaj – Chrześcijanst. to zmora imper. rzymsk. ono przez
noc obróciło w niwecz ~~wielk.~~ ogrom: czyn Rzym: wszystkim. miejsce
pod wielk. kultu. które nie potrzeb. się śpieszyć. – die Zeit hat – 305
Imperium rzym.: było najdziwn. arcydzie. w wielk. stylu – było począt.
bo jego budo. była obliczo. na dowodze. sieb. tysiącami lat
Ta organi. była dość potężn. aby znieść lich. cesarz. – przypadki
osobist. nic nie znaczą w tak wielk. sprawie. ale nie była dość silna

przeciw najgorsz. z wszystk. Komp; przeciw chrześcijanom.

To robact. tajem. któr. w nocy, we mgle i dwuznaczno. przyczołg. się do każd. z osob. i każd. z osob. pozbawia. powagi dla rzeczy poważ. oraz ~~instynkt~~ zmysłu rzeczywisto. — Ta banda feministycz. a słodka jak cukier krok za krok. odwróciła dusze od gmachu olbrzymie owe natu. cenne, męsko-dostoj. które w sprawo. Rzy. czuli swoj. wiecz. spraw. swoj. wiecz. powag. i swoja siłę.

Podstępno. pobożnisiów, tajemniczości klubów, ponure pojęt. jak piekło, jak ofiara niewinnego i jak unio mystica w pojęcia. krwi a przedewszystk. powoli rozżarz. się ogień zemsty — wszystk. to zaraz opanow. Rzym — ta sama relig. przeciw której niegd. walcz. już Epikur. Epikur zaś nie walcz. przeciw pogaństw. lecz przeciw chrześcijań. t.j. przeciw zepsowaniu dusz przez poję. winy, kary i nieśmiertelno. Epikur walcz. przeciw wszystk. kult. podziem.; walcz. przeciw całe. chrześcijańst. które wted. już ukryw. się pod ziem. — a przeciw nie-śmiertel. duszy — było już prawdzi. zbawien.

Epikur. byłb. zwycięży. — w każd. razie. godzien. duch w państ. rzymsk. był Epikurejczy. — ale zjaw. się Paw.: uosobio. nienawiść Rzy. i Świa. — żyd, ale żyd wieczny par excell.

zob. p. 306

28.6.99.

Nietz.

6

Oburzo. Nietz. na św. Paw. że potraf. zjednoczy. wszyst. kult. podzięcz. z pogwałcen. wszelk. prawd. wtoż. w usta Zbaw. a przedewszystk. wprowadz. do chrześcian. wiar. w nieśmiert. duszy – On zrozum. że wiara ta była po-trzeb. aby światu odebr. ~~wszelk.~~ swoi wartość; zrozum. że poj. „piekło" potrafi owładn. Rzym. i że świat. pozagrobo. (Jenseits) zabij. się życie. Nihilist u. Christ, das reimt sich, das reimt sich nicht bloss – 307 =

Poprzedz. był obrzez. wytoż. że anarchista i chrześcic. jedn. za pochodze. 304 – zob. także. o prawodawst. Manu 300 i n.

„Cała praca świata starożyt. na darmo; nie mam słowa, którem wyraz. uczu. moje nad czemś tak potwor. A zważyw. że praca ta była tyl. pracą wstępn.; że dopie. wzniesi. podwali. pod robo. całych tysięcy lat z granito. świadomo. – cały zamiar świat. starożyt. na darmo ... Poco Grecy, poco Rzymian. Wszyst. założen. do kultu uczon.; wszyst. metody nau. były już obecz. i t.d. Odkryto już wszyst. co było istot. aby móc zabr. się do pracy 308

Wszyst. na próż. Najrychl. było to tyl. wspomnie. – Grecy, Rzym! Dostojno. instynk. smaku, badan. metody. geniusz administr. i organiza. wiara i wola w przyszło. rodz. ludzkie; wielk. ~~potwierdz~~ afirmacyja wszelk. rzeczy (das grosse Ja) uwidoczni. jako imperium rzeczy. i t.d.

Nie zost. imp. rzym. przez nią zesyp.: jak. wybuch. elementar. Nie zost.
zdept. przez Germ. i in. ciężkochody – lecz zniweczo. przez upió. podstęp.
tajem. niewidział. anemiczn.. Nie zost. zwycięż. lecz wyssane. Zapa-
mięt. ukry. mściwo.; drob. zazdro. Wszyst. co nędzn. cierpiące, ziemi u-
ciemiężo. trawio.; cały świat ghetta duszy: (die ganze Ghetto-Welt
der Seele) na raz były górą.

I apelu. do dokum.:
Czytajm. któregokol. z chrześcijań. agitato. n.p. św. Augusty. a
zrozumie: nam. poruszemy, jak. brudn. figu. wypłynęł. na wierzch.
Byłaby to gruba omyłkę, gdyby. przypuszcz. brak rozu. u przywódz.
ruchu chrześcijańs. – och – są tacy rozum., rozumni aż do świętoś.
ci panow. ojcow. Kościo. Brak im czego innego. Przyro. ich zanied-
bała, zapomni. opatrzyć ich w skrom. posag czcigodn. przyzwoit.
czyst. instynkt. – Powiedz. sob. w oczy, że to naw. nie są mężczy.
Jeśl. Islam gardzi chrześcijańst., ma tysiąc-krotną rację; założen.
Islamu są mężczyź. 208–209 =

I rzecz. wychwal. Islam =
a Chrześcijańst. pozbawi. nas żniwa starożyt. kultu, później pozbaw.
nas znowu żniwa kultu Islamu. Przedziw. świat kultural. Maur.
Hiszp., nam bardz. spokrewnio., bardz. od Grecji i Rzymu przemawiaj.

Nietz.

28-6-99.

do nasz. myśl. i gustów, zost. zdeptany (nie powiem, przez jak. nogi) Dla czeg? bo zawdzięcz. powstan. swoj. instynkt. zacnym, męskim, ~~powiem~~ bo i afirmo. życie (weil er zum Leben Ja sagte) i to życie Maur. ze swemi rzadkie i (rafinow. kosztownościa. 309 -

„Krzyżow. walczy. — później" przeciw rzeczy, przed któr. ~~im~~ ~~przystoi~~ raczej należ. im korzyć się w prochu — Kultur. naw. nasz wiek dziewięt. musi wydaw. się sob. bard. ubog. bard. opóźnio. Prawd. że chcie: obłowić się zdoby. — wschód był taki bogaty... Bądźmy bezstronni! Wojny krzyż. — to wyż. korsarstwo, nic więcej! Szlachta niem.; w grun. szlach. wikings. znalaz. się w swoim żywio. Kościół dobr. wiedz. czem się wymo. szlach. niem.. Szlacht. ~~niem.~~ to zawsz. Szwajcary w służb. kościo; w służb. wszystk. złych instynkt. kościo. ale dobr. płatni... Że też kościół właśn. z pomo. niem. miecz. niem. krwi i odwa. przeprowad. na ziemi swoj. woj. nienawiść. przeciw wszystk. co zacne. i t.d. 310 -

Hasło auto. tak: Wojna z Rzym. na noże! Pokój, przyjaź. z Islam. Tak czuł, tak dział. ów wielki wolnoduch, geniusz wśród niem. cesarz. Fryd. drugi: Jakto! Czy Niem. mus. być geniu. a czy mus. być wolnomyślnym, aby czuć przyzwoi. Nie pojmu. jak Niem. mógł kiedykol. czuć chrześcij. 310 -

Ale ma ant. jeszcze cięż. żal. do Niem.

Oni pozbawi. Euro: ostatn. wielk. żniwa kultur. które należ. ~~zebrać~~ dla Euro: – kultu. renesan. Czy wreszcie zrozu; czy zechce zrozum. czem był renesans? Przemia. walorów chrześcijańs; próba podję. wszystk. środk. wszystk. instynkt. wszystk. geniuszem żeb dopom. do zwycięs. walorom przeciw. walo. rzeczy (die vornehmen Werthe) Dotąd była dyt. to jedna wiel. wojna; dot. nie był. pytan. bard. zasadn. nad renesans – moj. pyt. jest pyt. renes. Nie było też nigd. bard. zasadn. bard. prost. bard. stanow. na cał. fron. podję. ataku na sam środek. Uder. w miejs. ~~stanowcze~~ rozstrzygaj; w sam. stoli. chrześcijańs. tut. osadz. na tron. walory rzeczne, ~~na przód~~ słow. je do instynkt. do naj. potrzeb i chuci tam zasiądź. Widzę prze możno. z czar. i kolory. dosko. nadziemsk. – tą możno. diabels. boska, któr. nadarem. szukać się będz. przez tysią. lat – to widowi. tak. pełn. myśli a zarazem. tak dziw. paradox. że wszyst. bogi Olim. byłyb. zaśmiali się śmiech. nieśmiert. – to był Cesare Borgia jako Papież – Czy mnie rozumiecie? Oto zwycięst. którego jedyn. dziś żądam – bo to byłob. zniesie. chrześcijans. Ale cóż się stało? Mnich niem. Luter przyb. do Rzy. Ten mnich, z wszystk. mściwe. instynkt. niewdzie. kapłan. zbunto. się w Rzym przeciw renes.

28-6-99

Nietz.

Zam. z wzgląd. wdzięczno. rozum. rzecz potwor. która się stała; zwy-cięstw. chrześcijan. w jego wiecz. stoli. niewiar. Luter. umia. tyl. z tego wydobyć. wyraz. dla nieb. wosz pokorn. Miał pobo. tyl. o sob. myśli Lut. wdz. zepsu. papież. gdy właś. odkrył. przeciwień. obu rąk. Bo dom. zepsu. perwatu oryginalne chrześcijańst. nie siedz. już na stoli. papies. Tam siedz. życ. (t.j. Ces. Borg.) Tam sied. tryumf życ. Siedzia. tam afirm. (das grosse Ja) wszyst. rzeczy wznio. piękn. zachwyc. — A Lut. przywró. znow. Kościół — on go zaczep. a wznos. pozost. wszel. fakt. bez sensu, wszel. najgor. (ein gross. Unsinn) Och ci Niem. co oni już nas kosztow. 312.

Reform. Leibn. Kant i tak zwa. niem. filo. i wojny wolno. to wszyst. moi nieprzyj. — niemcewszy. tych Niem. genz. niem. i t. d.

Kończy tak: jeśli nie skończ. z chrześcijańst. będ. to wina Niem. 312.

Ostat. aforyz. na str. 312–313.

Potęp. chrześcijanst; podno. przeciw Kościoło. chrześcijań. najokrop. z wszyst. oskarż. które kiedykol. oskarży. miał w swoich ustach. Kościół chrześ. najwyższ. korrupc. które się da pomyśl. on miał wolę komp. ostat. która być może. Kościół chrześ. nic nie zostaw. nietknięt. swoj. zepsu, każd. wartoś. zamienił on w niewartość; każ. prawd. w kłamstw; każ. uczciwo. w podłoś. ducha: (Seelen-niederträcht)

Nietz.
a

5. 7. 99.

Porząd. swoj. filoz. chciał N. wyłoż. w obszern. dziel.: Der Wille zur Macht = Versuch einer Umwerthung aller Werthe. – Miało być podzielo. na cztery częś. ale wykończ. tylk. pierwszą, der Antichrist, gwałtow. i zaciekły pamfl. na relig. chrześć. Nie wiemy przeto, jakby był N. nad. form. ostateczn. swoj. filoz. porządk. bo zost. jeno nieoszyd. wszyst. frag. i przygotow. (XII tom naw. zost. wycofa. z obieg. księgarsk. Ale zadz. po pierw. częś. która jest jakob. rekapitu.: wszyst. upraw. i krytyk. poglądów: pewn. jest, że nie byłaby różni. się bar. od ich porządk. w Zaratu. Możem. przeto wyłoż. porządk. ich opierać na tej głoś. książ.

Ale Zarathu. pomi. piękno. stylisty. nie jest dziełem jednolit. ani system. Pomiesz. tam są wszyst. możeb. proble. ale rozwiąz. ich zost. wiel. do życzen. Sama Myśl przewod. o nadczłow. z którą zwrot. spotyk. się w rozn. form. prawie we wszyst. dawniej. pism. filoz. nie jest jasn. krystal. przeniesion. lecz mgławi.: swoj. nadcz. wyobraż. sympt. wszk. najlepsz. najdziwniej. kształt.

Pierw. częś.: Mowy Zarathu. 1a epo. żyw. apostol.

Gdy miał 30 lat, rzucił ojczyz. i przenio. się w góry, gdz. 10 lat rozmyśl. w samotno. Jego przeszło. nie znam.; jego dawniej. swoj. duch: zetlały; po 10 latach zszedł z gór, i rzekł: Co ~~wyrozumi~~ wyrozumiał przez 10 lat samotno. usłyszy. z jeg. mów. Czuj. wzgl. potrzeb. zanieść do lud. swoją: (t. j. dzisiej. zgolny.) i obdziel. ich swoj. mądro. – „Wiedza bo ludzi" (VII. 11)

W drod. spotyk. anachor. świętobl. Któr. żyje samot. chwal. Boga –

Zara.: się dziwi, że jeszcz. nie dowied. się, że Bóg um. (VI. 12)

W najbliż. mieście wiel. ludu na rynk.: aby przypatrz. się skoczkowi na linie. Do nich tak się odzy.:

Nauczę was nadczłow. Człow. jest czemś, co powin. być zwycięż. Cóżeś. uczyni. aby go zwycięż.

Wszyst. się rozwij. robak w małp. małp. w człow. Czyż był. człow. nie wyd. nic nowe: dotąd jesteś. więc. małp. niż ludźmi =

Najmędr. z was połow. isto. złożo. z rośli. i mary.

Ja nauczę. nadczłow.

Nadczłow. – jest sens em ziemi. Wasza wola niech powie: nadczłow. niech będz. sensem ziemi.

Zaklin. was, bracia moi, pozostań. wierni ziemi a nie wierzcie tym, którzy gadaj. wam o nadziemsk. oczekiw. To truciciele, świado. czy nieświad. To gardzące życia, to umierając. i sami otruci, którymi ziemia znużona. Niech sob. od ejdą precz.

Niegdyś ~~obraza~~ przeciw Bogu była ~~była~~ największ. ~~zbrod.~~ grzech. ale Bóg umarł a ~~przez to~~ z nim także pomarli ~~także~~ Jego wsz. ~~obrażający~~. Teraz najokrop. jest grzech przeciw ziemi i staw. wyż. wnętrzno. Niezbadan. nad sens ziemi.

5-7-99

Nietz.
6

Niegd. dusza patrz. pogardli. na ciało a wted. pogar. ta była rzeczą najwyższ.; chciała je mieć chud. strasz. zgłodniał. Tak zamierza. wymknąć się z niej . i z ziemi

Och! dusza ta sama była jeszcze chuda, straszna, i zgłodn. a ~~okrucieństwo~~ było rozko. tej duszy! (VI. 13-14)

Z jakich ludzi wracaj. zrzuc. się publicz. Któż mówi i Zarat. nie powiedzia: wolno dowodz. że choć Bóg został zabity (zob. die fröhl. Wissensch. V. p. 163) więc. przecież w rozmai. cnoty, ale na to zerwał. ich dusze fanatyczną: ale z drug. strony pokaza. się, że zo wśród nich chwilowo. jeszcze. oczyści. w życi. Tak. trzeb. fanatycznie.

Mówi im więc do sameż: że ich dusze chud. będz. i podob. kompleksu, że stąd. ze swoj. sprawiedli. ze swoj. miłosierd. i t.d. jest będ. wielka Któż może być. oczyść. się przez złącz. się z nadczłow. bo być. to może drugi wielk. aby w nieb. przyj. bez chrzest. się wszyst. będ. wielki

Potrzeb. im błyskawi = potrzeb. szaleńs. – jako drug. dla nadczłow.

Lud ucznow. zniecierpliw. woła: nasłuchali. się dosyć o linoskoczku – chcemy go teraz zob: Linoskocz. w mieście: że mowa Zaratu. była wstęp. do jego produk: wstęp. na linę, spad. i zabij. się – Zarath. zabiera jego zwłok: aby je gdzieś dale. od lekkomyśl. mieś. pochow. a widzę: z tem usposob. ludno. dla jego nau.: postan. zbiera. wyzn. zdoln.

jemu oddan. i tyl. tyn wygła. swoje rzecz. Rozwij. je w rzecz:
mów, które wypełniej. części pierw. dzieła.

Z począt. drug. częś. znow. jest w gór. samot. rzekej. na ~~[illegible]~~ plan
swojej sieby. Przechod. lat. i stanej się, ale nos. w madr. który mu
ciąż. swoj. brzemien. Chciało. mu się im oddział. A wyrzuci. w bostwie
twa. swoj. zmienia. domyśl. się, że w inne. uczucie jego, zrozum-przez
ucu. gwoi. niebezpie. i ci ją przeciwago. Wraca-więc do ludz. aby
potęga słow. swego zwalcz. nieprzyj. I znow wygład. rzeczy mów
na wysp. błogosł.

Mowy trzeciej części są mniej. podr. przem: z części drug. podró-
a po części. po przem: jako monolog:— w gro. gdz. wszyst. przeby—

Czwar. i ostat. części rozgryw. się w górach, gdz. zwykle mieszka
Zaratu. w gro. i w sąsiedz: w roli ciągł.-przechadz. Swiat
jest szczęś.— a ci którz. o nim zwątpi. uciek.—chron. się do jaskiń Zara.
Są to osob. z któr. już dawn. niewar. spotyk. się i którym ktr. wszys. przest.
ustęp. do ima. i poszer. dla nieb. Jakiś prorok. któr. uważ. że wszyst
chyli się do upad; dwóch król. którzy nie chcą dłuż. panow. nad ludź; bo
za wielko. że nie są pierwszy. że żad. nie mają prawa do tak. wielk. godno;
Pot. jakiś uczon: który odt. szuka. prawdy, całe życie swoj. będ. mózg
pijawki i ost. jakiś stary czarnoksięż, który wszyst. ludz. zwodzi ale

nieb. zwodz. dłuż. nie
chce i wyrzecz. zwłt.
i swój geniel. słow.

Nietz

c

5-7-99.

Pot. ostat. pap. któr. dot. nie powiem. że Bóg umarł na zaw. i jest najbrzydszy z ludzi, który stąd się morder. Bog. bo Bóg ulitow. się nad nim i jego brzydo: odw. się z litości, tak był wielk. ta moral. brzyd.; dobrowol. żebra. który zbrzydziw. sob. obcow. z inteligen., uwiłe wśród krów [illegible] związ.: - które spotkaj. się pana po Tak. Taki. cień [illegible] - najost. który [illegible] mój - przeleciał. wszyst. dziedzi. myśli ludzk. ten. sam. sieb. utracił i błąk. się po świe. bez celu i zamis. Wszys. ci dekad. utraci. wiar. w idea: Bóg, Praw. Obowiąz. dla nich nie istniej.; grunt. usuwał. się im wśród. Zwątpi. o warto. życ.: o doskonal. się to poster. ludzko – za pesymiz. i beznad.

Zaratustra. tłum. im, że upad. ludzko.: zapowiedz. now. wzrost, utwo. życia. ale powst. nadczłow. Czemu nadczłow.? Nowy typ, który się zjawi, gdy ludzko. zerwie z dawniej. etyk.: z istniej. porząd. dzisiejsz.: demokracji. Ten nadczłow. będz. miał odrzuc. coś w sob. z owej jasnowid. przewod. bestii, ale będ. także wzbogacon. wszyst. zdobycz. kultur.: (to jest [illegible] kontradykt.)

Człow. powst. do życ. nadczłow. gdy zmie. sieb. sam: ~~Schopen~~ transf. obrzu: zbawien. jednost. gdy wyrzek. się woli do życ. Abnegac. ta jest owoc. bólu: Ale tego nie dosyć, bo wyrzecz. się woli do życ. prowadz. do nihiliz. a tu potrzeb. optymiz. Ten wynik. z now. afirmac.: nie życ. ludzk. któr. jest złe i [illegible] lecz nadludzkie

Organiz. nowo porząd. wiary zob. u Lichtenb. str. 166 –

Tamże o paligenezyi 172 –

Zob. tekst. dodat: 204 i nast.

Blanqui, l'éternité par les astres 1871 – 72

Le Bon, l'homme et les Sociétés 87 – 2 tomy

Wstęp. syst. u Lichtenb. 186 –